

ANALÝZA ZPRAVODAJSTVÍ ČESKÝCH TELEVIZÍ
| rok 2009 |

Analýza zpravodajství českých televizí

Posuzované období: rok 2009

Realizace:

Media Tenor, spol. s r. o.
Čestmír Kalus
cestmir.kalus@mediatenor.cz

U Tiskárny 9, 702 00 Ostrava
Tel: 596 126 126

Stav: 21. 1. 2010
Verze 01

OBSAH

1. Metodologický úvod	4
2. Přehled kritérií	5
3. Management summary	6
4. Tematická variabilita a struktura zpravodajství	8
5. Vztažné oblasti zpravodajství	14
6. Politické zpravodajství	21
7. Ekonomické zpravodajství	25
8. Gender, minority	27

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Variabilita domácího zpravodajství (srovnání hlavních zpravodajských relací)	8
Graf 2: Podíl deseti nejčtenějších domácích témat na celkovém množství příspěvků (pouze delší formy; srovnání hlavních zpravodajských relací)	8
Graf 3: Variabilita zahraničního zpravodajství (srovnání hlavních zpravodajských relací).....	9
Graf 4: Srovnání rozdílů v tematické agendě relací Událostí a Televizních novin (úroveň kategorie témat).....	10
Graf 5: Srovnání rozdílů v tematické agendě relací Událostí a Zpráv TV Prima (úroveň kategorie témat)	11
Graf 6: Tematická struktura „otvíráků“ – Události	11
Graf 7: Tematická struktura „otvíráků“ – Televizní noviny	12
Graf 8: Vývoj podílu „živých vstupů“ na zpravodajství hlavních relací	12
Graf 9: Tematická struktura živých vstupů – Události.....	13
Graf 10: Tematická struktura živých vstupů – Televizní noviny	13
Graf 11: Podíl příspěvků bez vztahu k ČR na celkovém počtu příspěvků (srovnání Událostí, Televizních novin a Zpráv TV Prima).....	14
Graf 12: Srovnání tematické agendy Událostí a Televizních novin ve zpravodajství o zahraničí (úroveň tematický aspekt).....	15
Graf 13: Vztažné oblasti zahraničního zpravodajství (Události).....	15
Graf 14: Poměr mezi podílem příspěvků z jednotlivých regionů a podílem obyvatel (Události).....	16
Graf 15: Vývoj podílu příspěvků o Praze na regionálním zpravodajství – srovnání relací	17
Graf 16: Srovnání tematické agendy zpravodajství o regionech (Události x Tel. noviny)	18
Graf 17: Pokrytí krajů v pořadech regionálního zpravodajství ČT.....	18
Graf 18: Vývoj vyváženosti pokrytí Moravskoslezského kraje a Olomoucka v Reportu a Událostech v regionech (Ostrava)	19
Graf 19: Rozdíly v tematické agendě regionálních relací ČT1 a TV NOVA – tematické aspekty	20
Graf 20: Srovnání míry neutrality prezentace politických stran a podílu výpovědí o programově politických postojích/krocích – srovnání relací.....	22
Graf 21: Srovnání míry neutrality prezentace politických stran a podílu výpovědí o programově politických postojích/krocích (Události)	22
Graf 22: Četnost výpovědí o parlamentních stranách a kontext hodnocení (Události)	23
Graf 23: Četnost výpovědí o parlamentních stranách a kontext hodnocení (Radiofórum).....	23
Graf 24: Hitparáda politiků podle četnosti výpovědí a kontextu prezentace (Události)	24
Graf 25: Hitparáda politiků podle četnosti výpovědí a kontextu prezentace (Radiofórum).....	24
Graf 26: Vývoj prezentace podnikové sféry (Události).....	25
Graf 27: Vývoj prezentace podnikové sféry (Televizní noviny)	25
Graf 28: Počet výpovědí a kontext hodnocení vybraných podniků (Události).....	26
Graf 29: Počet výpovědí a kontext hodnocení vybraných podniků (Radiofórum)	26
Graf 30: Podíl žen na zpravodajství (srovnání hlavních zpravodajských relací)	27
Graf 31: Počet různých žen ve zpravodajství (srovnání hlavních zpravodajských relací).....	27
Graf 32: Hitparáda nejpopsanějších žen (Události).....	28

1. Metodologický úvod

Tento dokument byl zpracován na základě požadavku České televize a shrnuje základní zjištění analýzy zpravodajských pořadů vybraných elektronických médií, kterou pro Českou televizi na čtvrtletní bázi zajišťuje společnost Media Tenor. Spolupráce byla zahájena v červenci 2001 a od té doby kontinuálně probíhá.

Kritéria, prostřednictvím kterých tato analýza posuzuje kvalitu zpravodajství České televize, byla zvolena tak, aby bylo možné posoudit, do jaké míry zpravodajství napomáhá divákům „utvořit si vlastní názor na stav a vývoj společnosti ve všech důležitých oblastech“. S ohledem na toto kritérium je posuzována kvalita zpravodajství, ať již domácího, zahraničního, ekonomického nebo politického.

Hodnocena je tedy především variabilita, tematická struktura, zájem o relevantní tematické aspekty (například EU, hospodářská politika), způsob informování o politických stranách, případně také další atributy zpravodajství v závislosti na klíčových skutečnostech, které se v průběhu analyzovaného období staly jak v ČR, tak ve světě. Z důvodu posouzení pozice Událostí a Událostí, komentářů jsou výsledky, je-li to účelné, porovnávány také s výsledky analýzy Televizních novin TV Nova a Zpráv TV Prima (jako reprezentantů privátních televizí) nebo Radiofóra Českého rozhlasu 1 – Radiožurnálu (jako představitele jiného typu média veřejné služby).

V možnostech analytiků není posouzení/ověření „pravdivosti“ a „přesnosti“ informací zveřejněných v jednotlivých příspěvcích. Zvolený postup obsahové analýzy umožňuje posuzovat kvalitu zpravodajských pořadů prostřednictvím zkoumání jeho obsahové struktury a jednoznačně identifikovatelných atributů.

Není-li uvedeno v následujícím textu jinak, vztahují se veškeré výsledky k období od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2009; grafy prezentující vývoj v čase zachycují období od 1. 12. 2008 do 31. 12. 2009. V relacích elektronických médií, které byly zařazeny do analýzy, bylo za celý rok 2009 odvysíláno a analytickým týmem zpracováno celkem 55 373 příspěvků.

Jednotlivá zjištění jsou doplněna popisem metodologických východisek tak, aby dokument byl srozumitelný i těm čtenářům, kteří doposud nemají zkušenost s obsahovou analýzou obecně a s její konkrétní aplikací v rámci projektu analýz zpravodajství pro ČT.

2. Přehled kritérií

Obsahová analýza připravovaná pro Českou televizi nabízí řadu možných úhlů pohledu na strukturu zpravodajství. Pro tuto kvartální analýzu byla vybrána následující kritéria:

Tematická variabilita a struktura zpravodajství

Kritérium posuzuje různorodost a relevanci domácího a zahraničního zpravodajství jako takového. Základním interpretačním východiskem je premisa, že čím je zpravodajství obsahově variabilnější, tím více podnětů dostává divák pro nezávislé vytvoření vlastního názoru. To je plně v souladu s úlohou média veřejné služby.

Z tematické struktury je možné posuzovat relevanci agendy. Témata, která se týkají společnosti jako takového (tj. mají obecnější platnost, mohou sloužit jako hodnotové orientátory), jsou považována za relevantnější než témata, která se týkají pouze individuálních činů/skutků nebo která jsou zařazována s cílem poskytnout „zábavu“ (například kuriozity, nehody, individuální trestné činy, „zvířátka“).

Vztažné oblasti zpravodajství

Stejně jako tematickou variabilitu je možné posuzovat variabilitu zpravodajství o geografických oblastech. Je možné posoudit podíl domácího a zahraničního zpravodajství a vyváženost zpravodajství o domácích regionech.

Politické zpravodajství

Způsob referování o politických stranách je důvodem spekulací o „vyváženosti“ a vzájemném vztahu médií k politikům. Analýza vychází z teoretického předpokladu, že jednotliví novináři zachovávají od popisovaných/citovaných politiků/stran odstup a nemají žádný důvod informace prezentovat v negativním nebo pozitivním kontextu. Analýza tak ctí „presumpci“ nevinny novinářů při tvorbě politického zpravodajství.

Kvalitu politického zpravodajství je možné posuzovat prostřednictvím analýzy podílů informací o programově politických postojích/krocích stran a jejich představitelů. Vysoký podíl stranických a mezistranických informací zpravidla vede k tomu, že strana je vnímána jako „nejednotná“ bez specifického programového vymezení.

Kromě toho analýza nabízí také informaci o hodnocení jednotlivých stran, přičemž explicitní hodnocení politiků/politických stran zpravidla nepochází od reportérů, ale od politických partnerů a odpůrců.

Ekonomické zpravodajství

Ekonomika patří ke klíčovým tématům zpravodajství. Intenzita a způsob informování o ekonomické situaci země ovlivňuje připravenost voličů účastnit se voleb, ale styl zpravování o ekonomice také pochopitelně ovlivňuje kupní chování veřejnosti. Proto analýza sleduje vývoj zájmu o ekonomiku ČR, hodnocení ekonomické situace a také tematické aspekty ekonomických informací.

Minority ve zpravodajství, problematika gender

Důležitým úkolem médií je informovat o menšinách a pro menšiny. Obsahová analýza umožňuje posoudit četnost a kvalitu zpravodajství o minoritách. K minoritám s ohledem na situaci v mediální realitě jsou v této analýze zařazeny i ženy.

3. Management summary

Variabilita obsahové agendy: Nejvariabilnější domácí zpravodajství v souhrnu všech i delších forem příspěvků přinesly v průběhu roku 2009 Události. Příspěvky s nejméně širokým tematickým záběrem ze všech hlavních zpravodajských relací odvysílaly v roce 2009 Televizní noviny.

Nejvariabilnější zahraniční zpravodajství ve všech formách odvysílaly v roce 2009 Události (301 různých tematických aspektů), před Televizními novinami (232) a Radiofórem (222); také v delších formách prezentovaly nejvyšší počet různých témat Události (244 různých tematických aspektů), tentokrát následovány Radiofórem (211).

Z dlouhodobého hlediska lze konstatovat, že ze srovnání veřejnoprávní ČT a privátních TV NOVA a TV Prima vyplývá, že hlavní relace média veřejné služby má svébytnou tematickou agendu. V průběhu času navíc nedochází k výraznějšímu sblížení obsahové náplně zpravodajství obou typů médií.

Lze konstatovat, že hlavní i komentované zpravodajství ČT reflektuje při zařazování zpráv do svého úvodu i příspěvky tematicky se nevztahující k dění v ČR. Relace privátních stanic referovaly v úvodu o zahraničních událostech marginálně.

Vztažné oblasti: Průměrný podíl zpráv o dění v zahraničí v Událostech v roce 2009 činil 27 % a ve srovnání s rokem 2008 došlo k mírnému poklesu podílu těchto zpráv na celkové agendě. Nejnižší podíl příspěvků o dění ze zahraničí Události zařadily ve druhém čtvrtletí roku 2009, kdy upřednostnily referování o domácím dění po vyslovení nedůvěry vládě, její demisi a jednání o sestavení vlády nestraničských odborníků. Podíl zahraničních zpráv v Televizních novinách v roce 2009 zaznamenal ve srovnání s rokem 2008 3% nárůst a v průběhu roku 2009 se pohyboval v rozmezí 18-21 %. Zprávy TV Prima vysílají ve srovnání s ostatními relacemi nejnižší podíl zpráv o dění mimo Česko republiku.

Z dlouhodobého srovnání podílu příspěvků o zahraničí na hlavním zpravodajství ČT, TV Nova a TV Prima vyplývá, že nejmezinárodněji orientovanou relací jsou Události. TV NOVA se v zahraničním zpravodajství s důrazem zaměřuje na divácky atraktivní témata s nižší společenskou relevancí než Česká televize, která ve svém rámci reflektuje především dění týkající se politického a veřejného života v zahraničí.

V roce 2009 zařadilo největší podíl příspěvků o Praze Radioforum (39 %), s relativně nejmenší intenzitou se na dění v Praze zaměřily Zprávy TV Prima (26 %). Podíl příspěvků o Praze v Televizních novinách byl stejný jako v Událostech (29 %). Zatímco pro Události je Praha dlouhodobě především centrem kulturního dění, Televizní noviny a Zprávy se primárně zaměřují na referování o kriminálních činech a nehodách.

Politické zpravodajství: Radioforum v roce 2009 prezentovalo politické strany s nejvyšším podílem referencí programového charakteru a s nejvyšší mírou neutrality. S nejnižší mírou neutrality referovaly o politických subjektech Události, komentáře. Zprávy TV Prima věnovaly nejmenší prostor informacím o faktické politice. Události se z hlediska míry zastoupení zpráv programového charakteru a podílu neutrality při prezentaci politických stran umístily na druhé příčce za Radiofórem.

S nejnižší mírou neutrality byly v Událostech prezentovány KSČM a ČSSD. Naopak s nejvyšší mírou neutrality byly zmiňovány KDU-ČSL a ODS. ODS a ČSSD byly prezentovány s nejvyšším podílem programově politických postojů/kroků.

Ochota místopředsedů Jiřího Dolejše a Čeňka Miloty lobbovat za změnu loterijního zákona výměnou za milionový úplatek negativně ovlivnila prezentaci KSČM v Událostech, která se stala stranou s nejvyšším podílem negativních výpovědí (18 %). ČSSD byla prezentována v Událostech s vyšší mírou negativních výpovědí (17 %) než ODS (13 %).

S nejvyšším podílem negativních výpovědí byl v Událostech prezentován hejtman Středočeského kraje a poslanec David Rath (37 % výpovědí s negativní konotací) a Jiří Čunek. S vysokým podílem negativity byli zmiňováni i ministři vnitra Ivan Langer a Martin Pecina a pražský primátor Pavel Bém. Premiér Jan Fischer a předseda Strany zelených Ondřej Liška byli zmiňováni s převahou pozitivních výpovědí nad negativními.

Ekonomika: Podíl negativity v prezentaci podnikové sféry je v případě zpravodajství privátních stanic vyšší než v relacích veřejnoprávních médií.

Události prezentovaly s nejvyšší intenzitou ČSA, na druhé příčce se umístila samotná Česká televize, na třetí České dráhy.

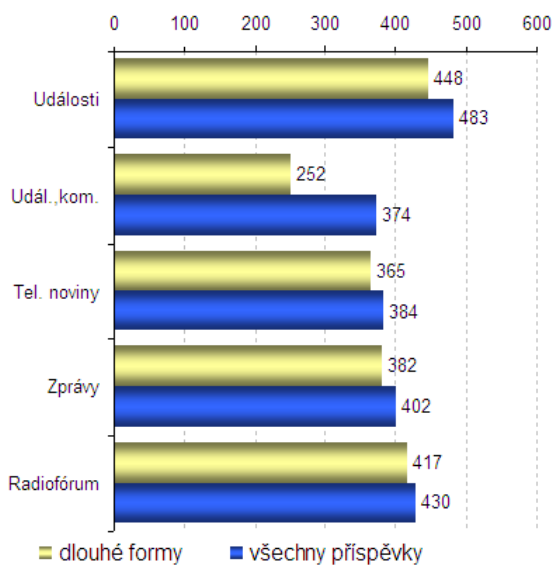
Gender: Míra zastoupení žen se v médiích veřejné služby dlouhodobě pohybuje v pásmu 15–20 %, což potvrzují i hodnoty roku 2009, kdy Radioforum se ocitlo na spodní hranici a Události na horní hranici tohoto intervalu. V roce 2009 podíl žen ve Zprávách TV Prima dosáhl hranice 30 %, v Televizních novinách 28 %.

Vyšší prostor věnovaný ženám ve zpravodajství privátních stanic je dlouhodobým jevem. Pro správnou interpretaci je nutné si uvědomit, že podíl žen na zpravodajství je jednoznačně svázan s tematickou strukturou relací a relevancí témat. Z hlediska role ve společnosti prezentují TV NOVA a TV Prima ženy v pozicích s nižším společenským statutem (privátní role, oběť, pachatel, žena v podřízené pozici), což je dáno především odlišnou tematickou strukturou zpravodajství privátních médií, než je tomu v rámci relací ČT a ČRo1.

4. Tematická variabilita a struktura zpravodajství

Tematická variabilita posuzuje, jak dalece bylo zpravodajství různorodé. Každému jednotlivému příspěvku je přiřazeno jedno hlavní téma v závislosti na jeho převažujícím obsahu. Témata jsou přitom příspěvkům přiřazována z předem definovaného seznamu, který je průběžně rozšiřován v závislosti na nových aspektech, které s vyšší frekvencí výskytu do zpravodajství pronikají. Seznam sám obsahuje k 1. 1. 2010 více než 900 různých tematických aspektů. Hodnoty v Grafu 1 ukazují, kolik různých témat z celkového množství bylo v daném zpravodajském pořadu za analyzované období prezentováno. Žluté pruhy zobrazují variabilitu v delších zpravodajských formách (filmové reportáže, živé vstupy, rozhovory), modré pruhy zahrnují všechny formy (tedy včetně přehledů zpráv, čtených zpráv ve studiu či obrazových zpráv). Pokud pořad dosáhl vysoké tematické variability v delších formách, ukazuje to, že zpravodajství zpracovává různorodou realitu systematicky a důsledně.

Graf 1: Variabilita domácího zpravodajství (srovnání hlavních zpravodajských relací)

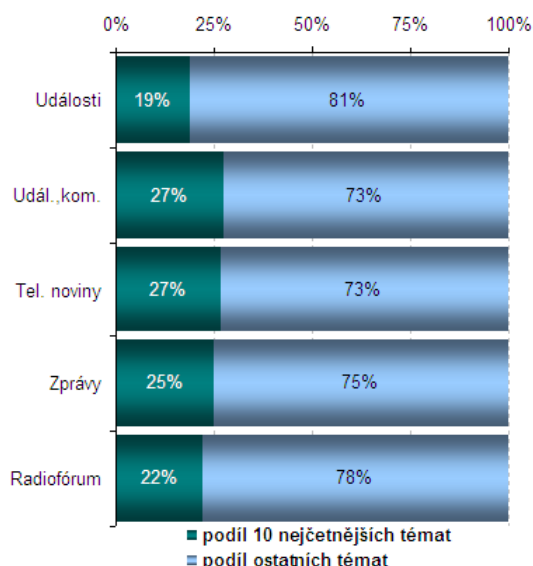
Graf 1 dokládá, že nejvariabilnější domácí zpravodajství v souhrnu všech i delších forem příspěvků přinesly během roku 2009 s převahou Události následované Radiofórem a Zprávami TV Prima. Příspěvky s nejméně širokým tematickým záběrem ze všech hlavních zpravodajských relací odvíšly v roce 2009 Televizní noviny (s výjimkou Událostí, komentářů).

Výsledky variability jsou do značné míry ovlivněny formátem a dramaturgií pořadu. Nižší hodnoty v případě Událostí, komentářů vycházejí ze struktury relace, která se zaměřuje na detailní a analytický rozbor klíčových kauz daného dne, jež jsou na delším časovém úseku reflektovány samotnými účastníky dění, komentátory či experty v dané oblasti. Ostatní události dne jsou prezentovány formou bleskového souhrnu, což ve svém důsledku vede v rámci komentovaného

zpravodajství ČT k nejvyššímu rozdílu mezi počtem příspěvků delších forem a celkovým počtem odvysílaných zpráv mezi hlavními zpravodajskými relacemi elektronických médií.

Události, komentáře se svým hlubším rozpracováním nejvýznamnějších témat uplynulého dne s Událostmi vzájemně doplňují.

Graf 2: Podíl deseti nejčtenějších domácích témat na celkovém množství příspěvků (pouze delší formy; srovnání hlavních zpravodajských relací)

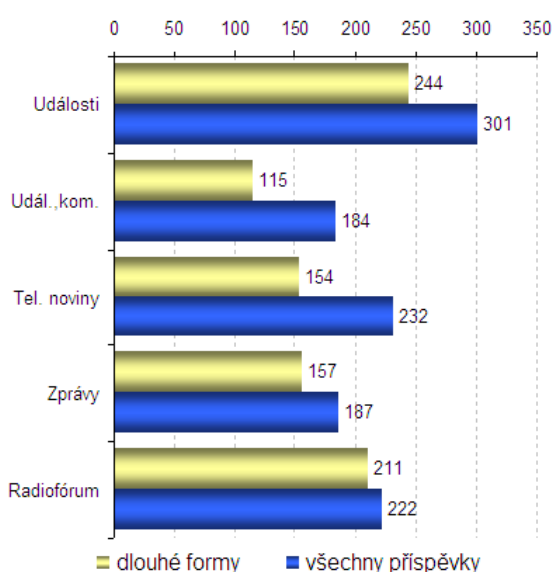
Graf 2 ukazuje rovnoměrnost pokrytí domácího zpravodajství. Porovnává podíl prostoru, který věnovaly relace deseti nejčastěji prezentovaným tématům, s podílem prostoru, jež zaujala všechna ostatní témata. Čím nižší je podíl pro 10 nejčtenějších témat, tím více prostoru zůstává pro prezentaci dalších témat, a tím rovnoměrněji zpravodajství pokrývá realitu. Relativní vyjádření použité v grafu má navíc tu výhodu, že do výsledků nepromlouvá délka relace, na niž je do značné míry závislý počet různých odvysílaných témat.

Z Grafu 2 vyplývá, že nejvyšší rovnoměrnosti pokrytí domácího zpravodajství dosáhly v roce 2009 Události a Radiofórum. Zpravodajství privátních

stanic věnovalo TOP 10 nejčastěji zmiňovaným aspektům vyšší podíl na vysílání než veřejnoprávní zdroje. V případě Událostí, komentářů hraje zásadní roli pro relevantní sledování variability a rovnoměrnosti zpravodajství formát a dramaturgie relace. V krátké časové řadě věnují Události, komentáře vzhledem k omezenému počtu příspěvků odvysílaných v rámci jedné relace TOP 10 nejčastěji zmiňovaným tématům výraznější prostor na vysílání než klasické zpravodajské relace, v případě celoročního přehledu byl podíl 10 nejčastěji zmiňovaných témat srovnatelný s Televizními novinami.

Stejně jako je možné určit variabilitu domácího zpravodajství, lze tato kritéria aplikovat také na variabilitu zahraničního zpravodajství. Vzhledem k tomu, že zahraničním zprávám je ve zpravodajství vyhrazen menší prostor, jsou i absolutní čísla ve srovnání s grafy charakterizujícími domácí příspěvky nižší.

Graf 3: Variabilita zahraničního zpravodajství (srovnání hlavních zpravodajských relací)

Nejvariabilněji zahraničním dění v roce 2009 pokrývaly Události, a to ve všech i pouze v dlouhých formách příspěvků. Pokud jde o dlouhé formy příspěvků, pak Události a Radiofórum referovaly o dění v zahraničí s vyšší variabilitou než relace privátních televizí. Ty v dlouhých formách zmínily prakticky shodný počet tematických aspektů. Koncentrace zahraničních zpráv do přehledu krátkých zpráv v Televizních novinách se odrazila ve vysokém počtu tematických aspektů o zahraničním dění ve všech formách příspěvků.

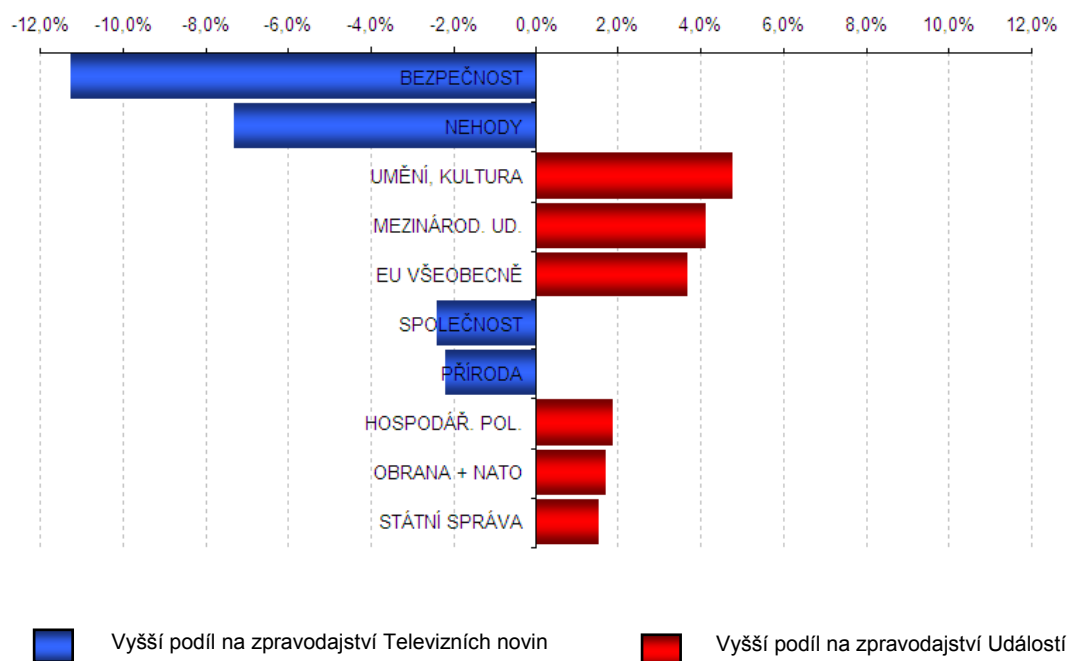
Události, komentáře prezentovaly vzhledem k výše zmiňovaným skutečnostem nejméně různých zahraničních témat.

Zahraněčí zpravodajství Radiofóra prakticky nemělo podobu kratších forem příspěvků a inklinovalo v souvislosti s dramaturgickým zaměřením relace k delším formátům.

Poznámka: Ke struktuře zahraničního zpravodajství viz dále grafy 12, 13, 14.

Variabilita sama o sobě ještě nic nevyovídá o tematické struktuře. Z ní je přitom možné usuzovat na **relevanci** příspěvků. Platí, že relevantnější jsou ty příspěvky, které v sobě mají obecně společenský rozměr (tj. mohou sloužit jako hodnotové orientátory), které informují o důležitých aspektech spojených s veřejným zájmem či obecným národně-politickým směřováním (například EU, státní správa, ekonomika, školství apod.). Naopak příspěvky týkající se jednorázových „atraktivních“ témat (jako jsou dopravní či jiné nehody, individuální trestné činy, informace o celebritách, „zvířátkách“ apod.) jsou považovány za méně relevantní.

Graf 4: Srovnání rozdílů v tematické agendě relací Událostí a Televizních novin (úroveň kategorie témat)

Graf 4 srovnává rozdíly v přístupu ke skladbě tematické agendy mezi redakcemi Událostí a Televizních novin. Hodnoty v levé části grafu vyjadřují procentuální převahu zájmu Televizních novin o danou tematickou kategorii z celkového počtu odvysílaných příspěvků, hodnoty v pravé části grafu ukazují silnější pozornost Událostí. Pro relevanci srovnání byly použity pouze příspěvky delších forem (reportáž, živý vstup, rozhovor).

Na základě rozsáhlé báze dat lze konstatovat, že relativní převaha příspěvků z kategorií BEZPEČNOST, NEHODY, SPOLEČNOST a PŘÍRODA ve prospěch Televizních novin oproti Událostem je dlouhodobým faktem, který odlišuje tematickou strukturu zpravodajství privátní a veřejnoprávní televize.

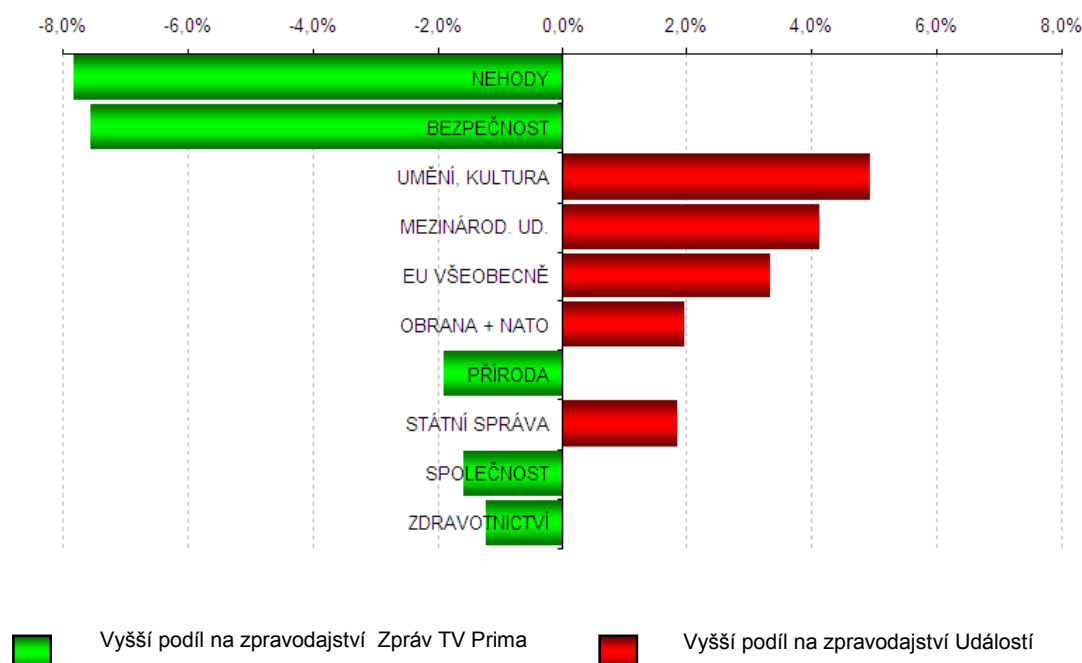
Události ve srovnání s Televizními novinami se v roce 2009 s vyšší intenzitou zaměřily na příspěvky z oblasti UMĚNÍ a KULTURY (filmové novinky, filmové festivaly, udílení cen, hudební produkce, výstavy). Zpravodajství ČT relativně častěji referovalo o MEZINÁRODNÍCH UDÁLOSTECH (summit G20, americké novinářky v Severní Koreji, vojenská základna v Guantánamu), EVROPSKÉ UNII (české předsednictví, Lisabonská smlouva, volby do EP, volba prezidenta a ministryně zahraničí EU), HOSPODÁŘSKÉ POLITICE (stav ekonomiky, protikrizová opatření, jednání o státním rozpočtu) a OBRANĚ + NATO (zrušení výstavby radaru v Brdech, nasazení armády v zahraničí).

Srovnání Událostí se Zprávami TV Prima vykazuje obdobné rozdíly. Stejně jako v minulých obdobích se agenda zpravodajství se zvýšenou pozorností věnovala příspěvkům s vyšší atraktivitou pro diváky a nižší úrovní veřejného zájmu: NEHODY, BEZPEČNOST, PŘÍRODA a SPOLEČNOST.

Hlavní relace České televize se v roce 2009 nejvíce odlišovala od Zpráv TV PRIMA ve shodných klíčových tématech jako při srovnání s Televizními novinami: UMĚNÍ/KULTURA, MEZINÁRODNÍ UDÁLOSTI, EU a OBRANA + NATO.

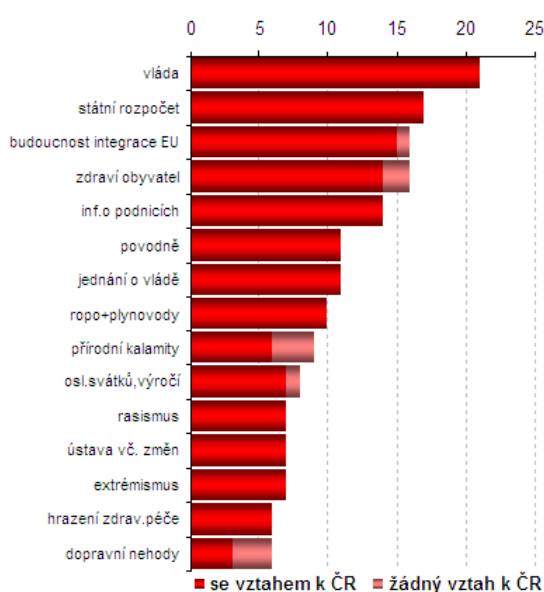
Z dlouhodobého hlediska lze konstatovat, že ze srovnání veřejnoprávní ČT a privátních TV NOVA a TV Prima vyplývá, že hlavní relace média veřejné služby má svébytnou tematickou agendu. V průběhu času navíc nedochází k výraznějšímu sblížení obsahové náplně zpravodajství obou typů médií. Popisované rozdíly jsou patrné dlouhodobě a nedochází v jejich rámci k významným změnám a posunům.

Graf 5: Srovnání rozdílů v tematické agendě relací Události a Zpráv TV Prima (úroveň kategorií témat)

Poznámka: Média veřejné služby při rozhodování o zařazení či nezařazení příspěvku do vysílání dávají výběrovým kritériím jinou váhu než média soukromá. Hodnota zprávy je přitom určována třemi základními atributy: aktuálností, relevancí a „mírou neobvyklosti“. Zatímco soukromé televize „maximalizují“ hodnotu zprávy zařazením co nejméně obvyklých informací na úkor relevantních zpráv, editoři médií veřejné služby se soustředí na výběr relevantních příspěvků. Rozdíl ve výběru zpráv pak má své důsledky i v míře sledovanosti. Kurióznější, byť méně relevantní, zpravodajství je mezi diváky sledovanější (toto tvrzení platí paušálně, nikoliv pro všechny socio-demografické skupiny).

Graf 6: Tematická struktura „otvůrků“ – Události

Události své vysílání v roce 2009 zahajovaly nejčastěji příspěvky o hlasování k vyslovení nedůvěře vládě, její demisi, jmenování vlády nestraničských odborníků a obměně vládních postů. Vyjednávání o státním rozpočtu a výši jeho schodku bylo druhým nejčastějším tématem příspěvků, kterými Události zahajovaly agendu. Lisabonská smlouva a její ratifikace prezidentem obrátily zájem Události na integraci EU. Šíření prasečí chřipky, informace o výrobě a zajištění vakcín a plán na jejich distribuci stál za aspektem zdraví obyvatel.

Červnové povodně, říjnové větrné smrště a prosincová sněhová kalamita byla námětem zahajovacích příspěvků s tématy povodně a přírodní kalamity.

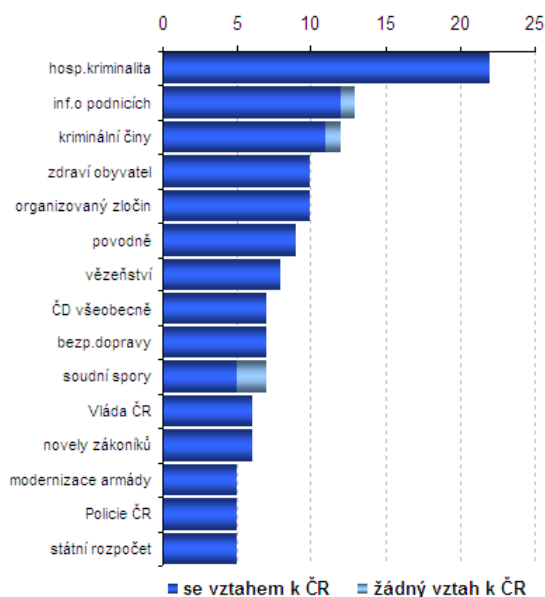
Aspekt jednání o vládě určovala situace po odstoupení Topolánkovy vlády vyjednávání o vládě nestraničských.

Lednová plynová krize mezi Ruskem a Ukrajinou, stav zásob plynu v ČR a postoj M. Topolánka, jakožto nejvyššího představitele EU se podepsala na zájmu o aspekt ropo+plynovody.

Události připomněly v úvodu relace výročí vzniku samostatného státu v roce 1918 a věnovaly se výročí událostem listopadu 1989.

Lze konstatovat, že hlavní i komentované zpravodajství ČT reflektuje při zařazování zpráv do svého úvodu i příspěvky tematicky se nevztahující k dění v ČR. Relace privátních stanic referovaly v úvodu o zahraničních událostech marginálně.

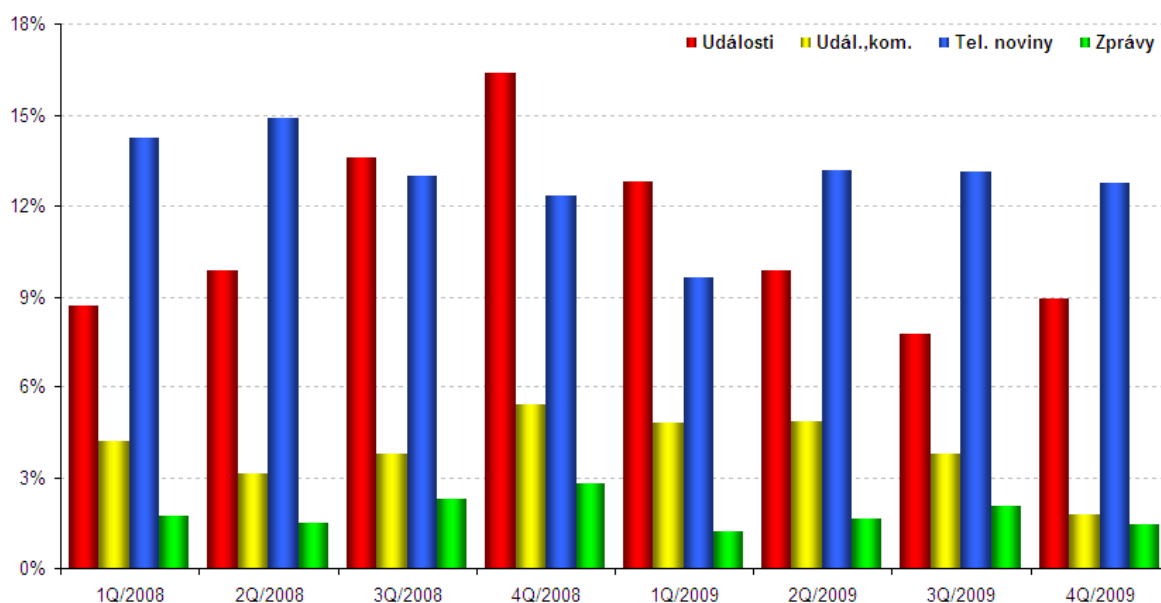
Graf 7: Tematická struktura „otvíráků“ – Televizní noviny

V porovnání s rokem 2008, kdy Televizní noviny zahajovaly své vysílání s převahou nejčastěji příspěvky o individuální kriminalitě, se v roce 2009 relace zaměřila na prezentaci konkrétních případů hospodářské kriminality. Příspěvky referující o Tomi Tour a ČSA stály za zájmem o tematický aspekt informace o podnicích.

Třetím nejčastěji prezentovaným tematickým aspektem úvodních příspěvků agentury Televizních novin byly individuální kriminální činy.

Graf 8: Vývoj podílu „živých vstupů“ na zpravodajství hlavních relací

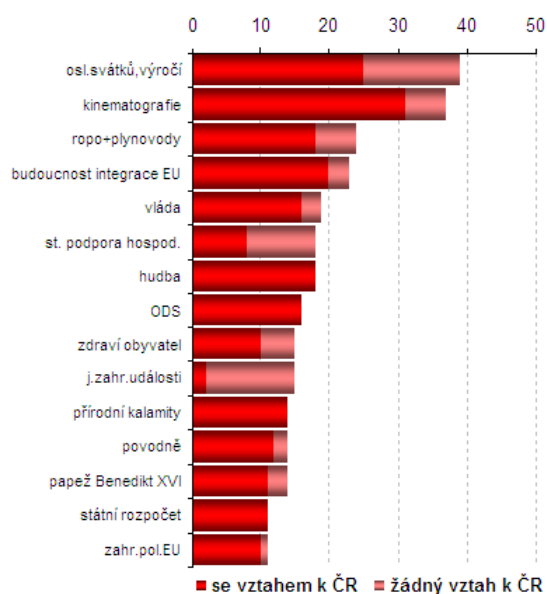

Zatímco v předchozích letech zařazovalo do svého vysílání zpravodajství ČT více živých vstupů než relace privátních televizí, má od počátku roku 2008 vývoj podílu živých vstupů v Událostech kolísavý charakter. Podíl živých vstupů kulminoval ve čtvrtém čtvrtletí 2008, kdy dosáhl 16 %. V roce 2009 podíl živých vstupů v Událostech kontinuálně klesal až do třetího čtvrtletí, kdy poklesl až na hodnotu 8 %. V posledním čtvrtletí roku 2009 se podíl živých vstupů na vysílání zvýšil o jeden procentní bod na 9 %. Od třetího čtvrtletí 2008 do prvního čtvrtletí 2009 zařazovaly Události vyšší podíl živých vstupů než Televizní noviny. Od druhého čtvrtletí 2009 Televizní noviny zařazují relativně nejvíce živých vstupů v rámci relace, přičemž jejich podíl se od třetího čtvrtletí 2008 s výjimkou prvního čtvrtletí 2009 pohybuje v rozmezí 12 až 13 %.

Obecně lze konstatovat, že dlouhodobě zařazují do svého vysílání živé vstupy s nejmenší četností Zprávy TV Prima.

Výrazné rozdíly mezi jednotlivými relacemi jsou kromě relativního zastoupení živých vstupů na vysílání patrné v jejich tematické struktuře, jak dále specifikují Grafy 9 a 10.

Graf 9: Tematická struktura živých vstupů – Události

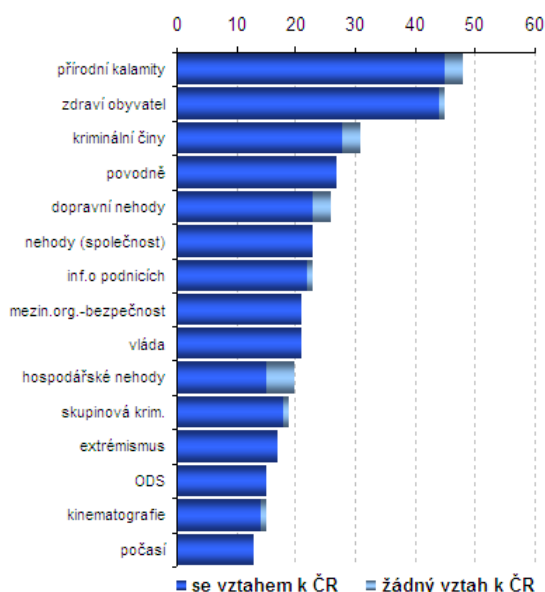

Události se formou živých vstupů nejčastěji věnovaly dvacetiletému výročí událostí listopadu 1989, výročí vzniku samostatného státu a výročí pádu totalitního režimu v NDR. Významný prostor dostaly i živé přenosy z MFF v Karlových Varech a z předávání Českých lvů. Dalšími náměty živých vstupů byly lednová plynová krize, Lisabonská smlouva, hlasování o nedůvěře vládě, jmenování vlády nestraničů a její obnovení.

Události formou živého vstupu informovaly dále o opatřeních na zmírnění následků hospodářské krize a činnosti NERVu u nás, dopadům šrotového v Německu a státní pomoci automobilovému průmyslu a finančnímu odvětví v USA.

Listopadový kongres obrátil pozornost na ODS. Události živě referovaly i o zářijové návštěvě papeže Benedikta XVI. v ČR, vyjednávání o státním rozpočtu a vztahu EU k Rusku a Číně. Reportéři ČT živě referovali také o šíření prasečí chřipky.

Graf 10: Tematická struktura živých vstupů – Televizní noviny

Televizní noviny formou živých vstupů nejčastěji informovaly o sněhových kalamitách, větrných smrštích, šíření prasečí chřipky a problematice vakcín proti ní. Živé vstupy se na rozdíl od zpravodajských relací ČT převážně zaměřily na dění v ČR. Výjimku tvořily příspěvky o tragickém neštěstí v Bani Handlová na Slovensku, leteckém neštěstí Airbusu nad Atlantikem a reference o poryvech větru na Slovensku a v Německu.

Oba nejčastější aspekty, přírodní kalamity a zdraví obyvatel, Televizní noviny reflektovaly formou živých vstupů intenzivněji než zpravodajství ČT. Televizní noviny častěji než Události pomocí živých vstupů referovaly o kriminálních činech, dopravních nehodách, nehodách v hospodářské sféře skupinové kriminalitě a projevům extremismu.

5. Vztažné oblasti zpravodajství

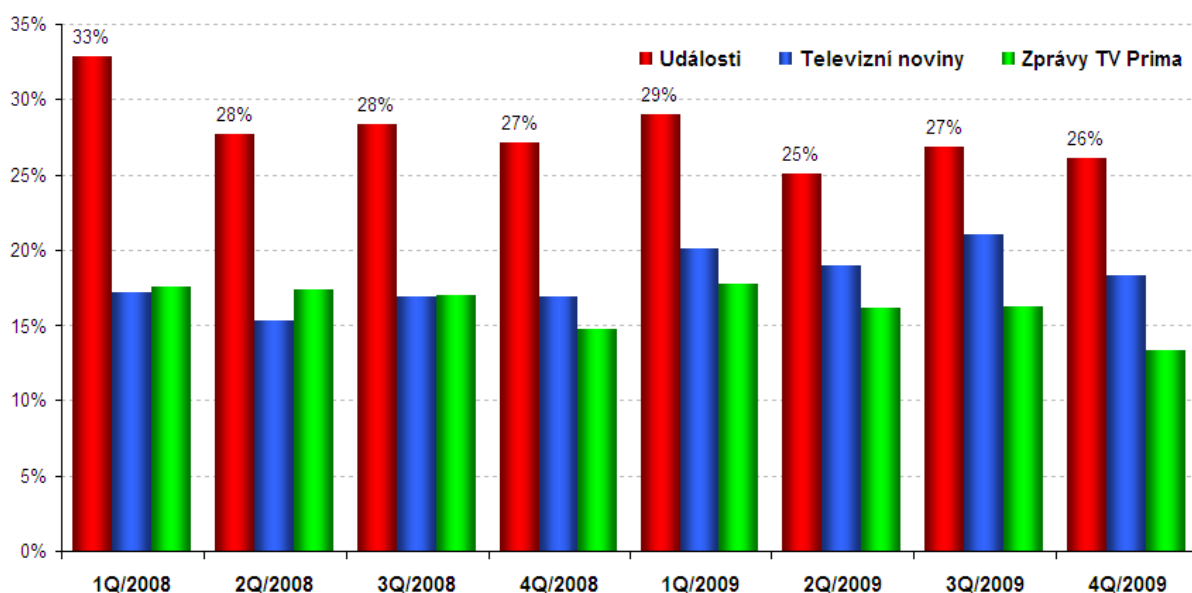
Pro každý jednotlivý příspěvek je zjišťována „vztažná oblast“, tzn. ke které geografické oblasti se příspěvek ve své většině vztahuje. Zahraniční vztažné oblasti jsou sledovány na úrovni zemí, případně větších geopolitických celků. Pro domácí zpravodajství je detailně monitorována vztažná oblast na úrovni obcí, okresů a krajů. Rozhodující pro určení vztažné oblasti je dopad informace. Legislativní proces v českém parlamentu bude klasifikován se vztahem k ČR (zákony platí pro celou populaci), ale omezení dopravy v blízkosti parlamentních budov má vztah pouze k Praze (řidiči v Novém Jičíně mohou zůstat klidní, pokud právě nemají cestu do Prahy).

Analýza rozděluje každý příspěvek podle toho, zda jsou v něm popisovány skutečnosti spojené s ČR, nebo ne (neznamená to tedy nutně, že obsah příspěvku musí být vztažen k území České republiky), na domácí a zahraniční.

Dlouhodobé srovnání podílu příspěvků o zahraničí na hlavním zpravodajství ČT, TV Nova a TV Prima potvrzuje, že nejmezinárodněji orientovanou relací jsou Události. V rámci hlavní zpravodajské relace ČT je zároveň v meziměsíčním vývoji patrný nejvýraznější rozdíl v podílu příspěvků se zahraniční tematikou. Daný fakt lze interpretovat tak, že zpravodajství ČT dynamičtěji reaguje na důležité dění ve světě a snaží se bezprostředně reflektovat relevantní události. V případě privátních stanic jsou z hlediska meziměsíčního srovnání rozdíly v podílu příspěvků věnujících se dění v zahraničí nižší.

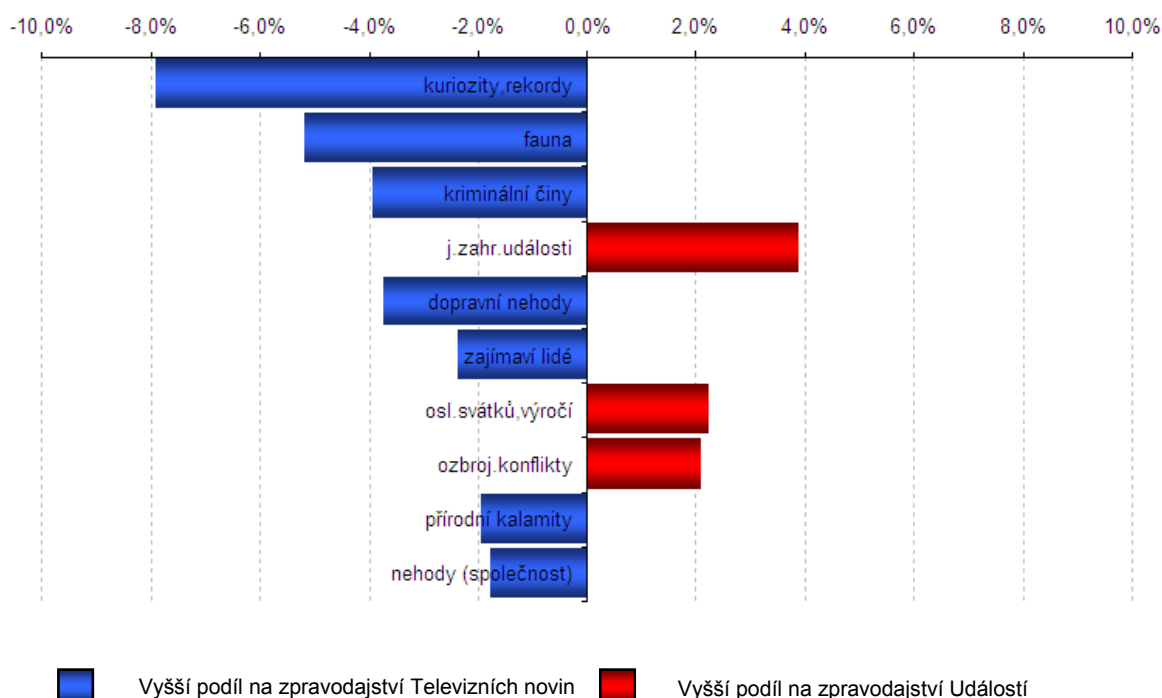
Průměrný podíl zpráv o dění v zahraničí v Událostech v roce 2009 činil 27 % a ve srovnání s rokem 2008 došlo k mírnému poklesu podílu zpráv ze zahraničí na celkové agendě. Nejnižší podíl příspěvků o dění mimo Českou republiku Události zařadily ve druhém čtvrtletí roku 2009, kdy upřednostnily referování o domácím dění po vyslovení nedůvěry vládě, její demisi a jednání o sestavení vlády nestraničských odborníků. Podíl zahraničních zpráv v Televizních novinách v roce 2009 zaznamenal ve srovnání s rokem 2008 3% nárůst a v průběhu roku 2009 se pohyboval v rozmezí 18-21 %. Zprávy TV Prima vysílají v porovnání s ostatními relacemi nejnižší podíl zpráv o dění v zahraničí, v roce 2009 navíc došlo k v průběhu roku k poklesu tohoto podílu z 18 % v prvním čtvrtletí 2009 na 13 % ve čtvrtém čtvrtletí 2009.

Graf 11: Podíl příspěvků bez vztahu k ČR na celkovém počtu příspěvků (srovnání Událostí, Televizních novin a Zpráv TV Prima)

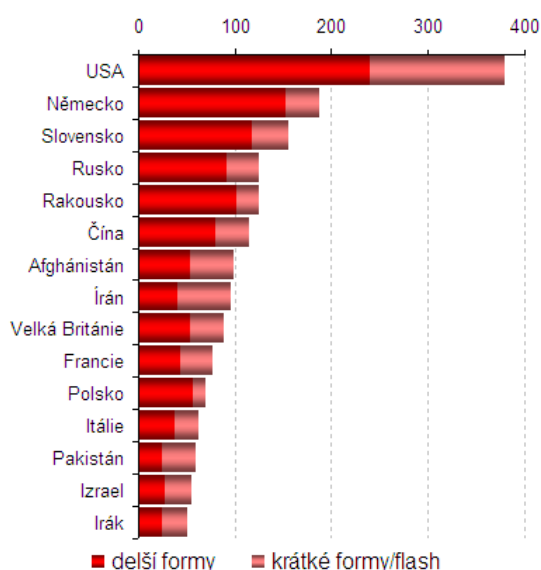
Vedle hodnocení zahraničních zpráv z hlediska variability (Graf 3) či celkového podílu příspěvků o zahraničí (Graf 11) lze analyzovat další podstatné kritérium, které dohromady s předchozími dvěma nabízí „trojrozměrný“ obraz kvality zahraničního zpravodajství. Srovnání agendy zahraničních příspěvků Událostí a Televizních novin v Grafu 12 naznačuje, že nejvýraznější rozdíl mezi oběma relacemi spočívá v upřednostňování divácky atraktivních témat v hlavní relaci TV Nova (kuriozity/rekordy, „zvířátka“, individuální kriminalita a dopravní nehody). Události zařadily do vysílání relativně vyšší počet zahraničních zpráv obecně (vztahy sousedních zemí, summity), s vyšší intenzitou referovaly o výročí vylodění v Normandii a událostí před dvaceti lety v Německu a o ozbrojených konfliktech (Gaza, Afghánistán).

Graf 12: Srovnání tematické agendy Událostí a Televizních novin ve zpravodajství o zahraničí (úroveň tematický aspekt)

Pro posouzení „geografické vyváženosti“ zahraničního zpravodajství je nutný detailnější pohled na zahraniční vztahné oblasti, které byly do vysílání kvůli aktuálnímu místnímu dění zařazovány.

Graf 13: Vztahné oblasti zahraničního zpravodajství (Události)

Dlouhodobě nejprezentovanější zemí v zahraničním zpravodajství Událostí jsou Spojené státy. Země byla zmiňována ve spojitosti s inaugurací prezidenta B. Obamy, stimulačním balíčkem pro oživení americké ekonomiky, tématem se stalo úmrtí zpěváka M. Jacksona, zářijový summit G20, uzavření věznice na Guantánamu a situace v automobilce General Motors.

Německo bylo nejčastěji spojováno s dvacetiletým výročím pádu totalitního režimu v bývalé NDR, volbami do spolkového sněmu, deportací nacistického válečného zločince Johna Demjanjuka, pobídkami automobilovému průmyslu, nebo jednáním o prodeji automobilky Opel. Prezenci Slovenska ovlivnily prezidentské volby, tragická nehoda v Bani Handlová a lednová plynová krize.

Geografickou vyváženost domácího zpravodajství je možné orientačně poměřovat s údaji ČSÚ o podílu obyvatel jednotlivých oblastí na české populaci (obyvatele jednotlivých krajů je možné chápat jako představitele divácké skupiny, kterou zajímá dění v jejím okolí). Toto srovnání indikuje ty oblasti, které jsou zpravodajsky ve sledované relaci bohatě pokryté, a ty, u nichž je podíl příspěvků s ohledem na počet obyvatel dlouhodobě poddimenzován.

Poznámka: Struktura je stejně jako v případě zahraničního zpravodajství determinována přítomností regionálních zpravodajských týmů a zázemím, které je v daných regionech pro práci zpravodajů vytvořeno. Vyvážení regionálního pokrytí tak může jít v některých případech ruku v ruce jen s organizačními změnami.

Graf 14 dokládá, že Události věnovaly v roce 2009 v příspěvcích týkajících se dění v regionech nejvíce pozornosti Praze.

Praha dosahuje nejvyššího podílu příspěvků ve zpravodajství o regionech ve všech analyzovaných hlavních relacích ČT, TV Nova, TV Prima a ČRo1 na úkor ostatních oblastí. Za vyšší mírou příspěvků o Praze nelze a priori hledat „pragocentrismus“ zpravodajů, Praha je přirozeně jako hlavní město dějištěm řady událostí, které nelze jen kvůli vyváženosti ignorovat (kulturní, sportovní akce, sídelní místo institucí s důsledky spojenými s jejich fungováním apod.). Nutný je proto detailnější pohled na tematickou strukturu zpravodajství o jednotlivých regionech, který poskytne hlubší pohled na příčiny zájmu o prezentované oblasti.

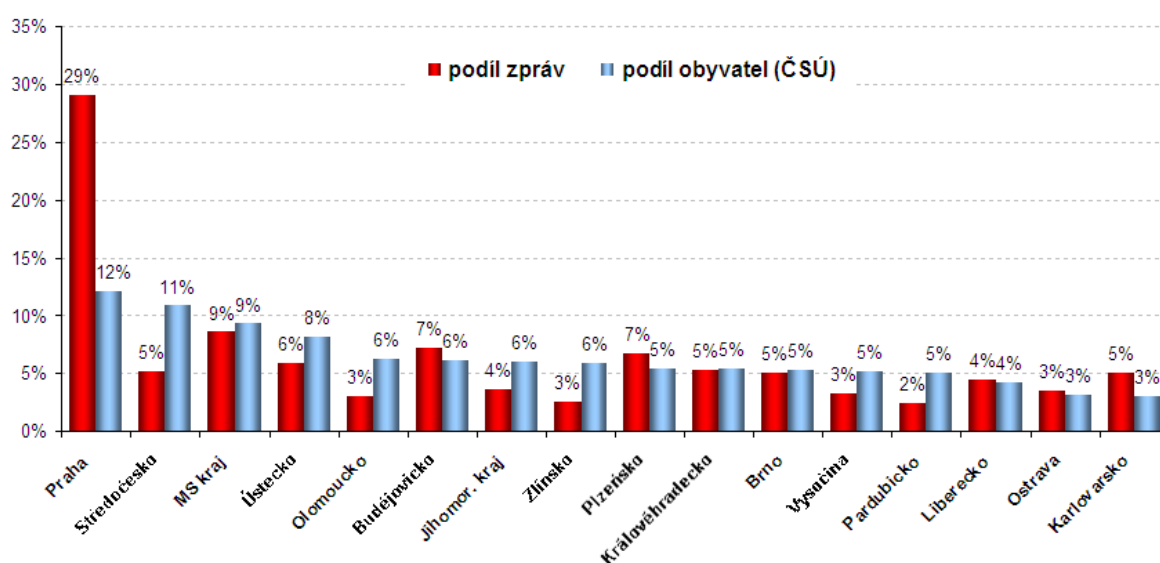
V průběhu celého roku 2009 dosáhl podíl příspěvků o dění v Praze v Událostech 29 %. Praha byla spojována s kulturním děním, když mezi nejčastěji prezentované tematické aspekty patřily koncerty, výstavy, výtvarné umění a upoutávky na divadelní představení. Prostor dostala i zřícení domu v Soukenické ulici v říjnu, tématem byla i bezpečnost při fotbalových zápasech.

S relativně nejmenší intenzitou Události pokrývaly dění v Pardubickém, Olomouckém a Zlínském kraji a na Vysočině. Relativní podíl příspěvků o dění v Karlovarském, Jihočeském a Plzeňském kraji převyšoval podíl obyvatel těchto měst na demografické struktuře ČR.

Praha na sebe dlouhodobě poutá pozornost na úkor Středočeského regionu, což potvrzuje vysoký rozdíl v podílu příspěvků o Středočeském regionu a podílu obyvatel.

V roce 2009 zařadilo největší podíl příspěvků o Praze Radioforum (39 %), s relativně nejmenší intenzitou se na dění v Praze zaměřily Zprávy TV Prima (26 %). Podíl příspěvků o Praze v Televizních novinách byl stejný jako v Událostech (29 %).

Graf 14: Poměr mezi podílem příspěvků z jednotlivých regionů a podílem obyvatel (Události)

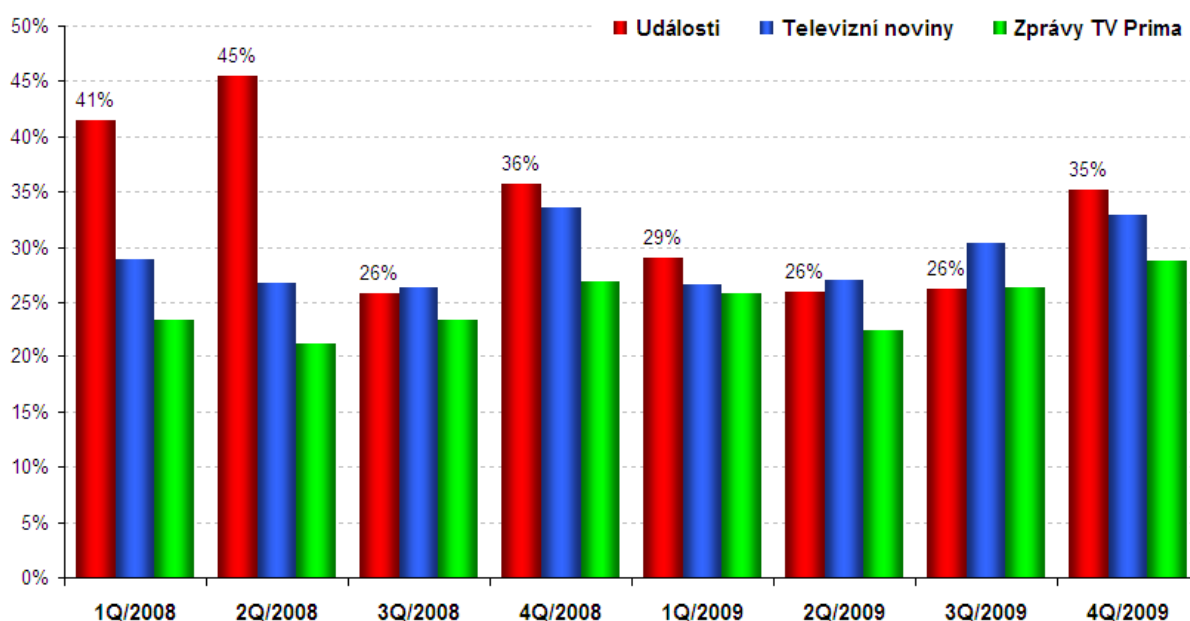

Události v průměru informovaly o dění v Praze v rámci regionálně laděných příspěvků relativně častěji než zpravodajství privátních stanic. Od změny struktury zpravodajství ČT v polovině roku 2008 však došlo ke snížení zastoupení zpráv o Praze na zpravodajství. Zprávy TV Prima věnovaly ve všech čtvrtletích sledovaného období událostem v Praze relativně nejméně pozornosti, i tak je má podíl příspěvků o Praze mírně vzestupný trend (z 23 % v prvním kvartále 2008 na 29 % ve čtvrtém kvartále 2009).

Zastoupení příspěvků o Praze v televizních novinách v průběhu celého roku kontinuálně narostlo o 6 % a ve čtvrtém kvartále se Praze věnoval každý třetí příspěvek jejich regionálně zaměřených zpráv. Podíl příspěvků o Praze v Událostech byl ve druhém a třetím čtvrtletí roku 2009 nižší než v Televizních novinách. Za nárůstem podílu příspěvků o Praze u všech relací ve čtvrtém kvartále 2009 stálo zřícení domu v Soukenické ulici a zasypání čtyř dělníků, hrozba stávkou v pražském dopravním podniku a problematický projekt Opencard.

Výrazný rozdíl je i v tematické struktuře informací o Praze ve srovnání veřejnoprávního a privátního zpravodajství. Zatímco pro Události je Praha dlouhodobě především centrem kulturního dění, Televizní noviny a Zprávy se primárně zaměřují na referování o kriminálních činech a nehodách.

Graf 15: Vývoj podílu příspěvků o Praze na regionálním zpravodajství – srovnání relací

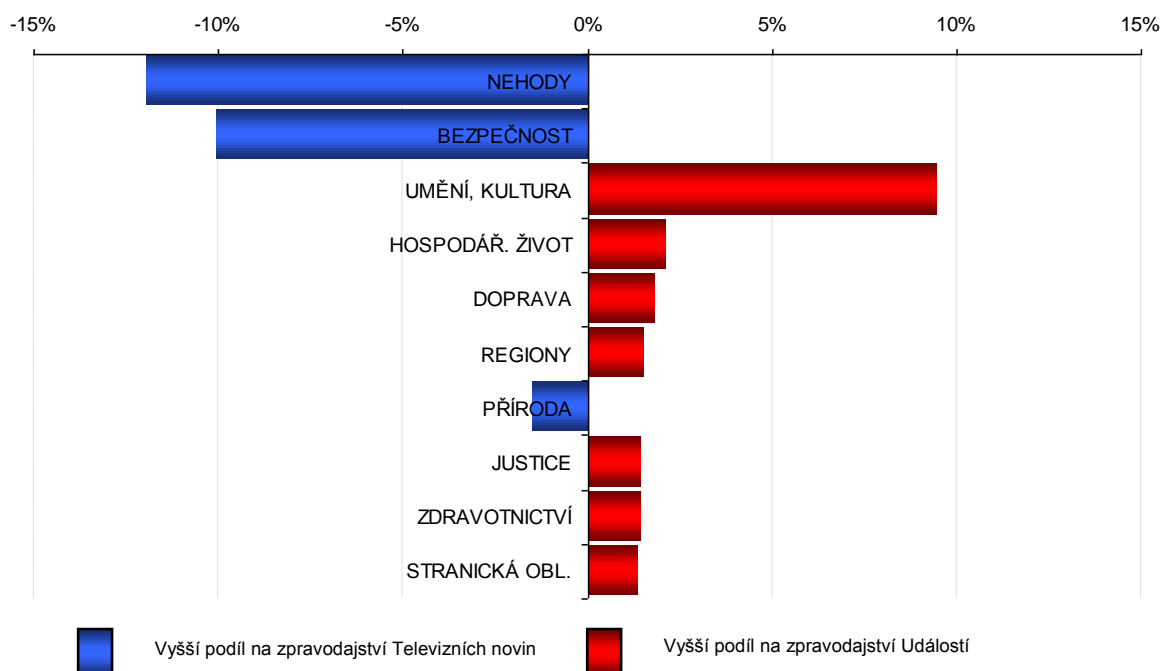

Vedle míry zastoupení a vyváženého pokrytí regionů lze specifikovat úroveň zpravodajství o regionech také analýzou tematické struktury.

Graf 16 ilustruje hlavní rozdíly v regionálním zpravodajství Událostí a Televizních novin. Události ve srovnání s Televizními novinami do agendy regionálního zpravodajství relativně častěji zařazovaly zprávy z umění a kultury, informace o situaci v jednotlivých podnicích, dopravě a výstavbě silnic a činnosti regionálních zastupitelstev obecně. Nejvýrazněji se od tematické agendy Televizních novin odlišuje v referování u kulturním dění. Televizní noviny i v regionálním zpravodajství upřednostňují divácky atraktivní témata a zaměřily se intenzivněji než Události na kategorie NEHODY, BEZPEČNOST a PŘÍRODA.

Z Grafu 16 vyplývá, že rozdíly v prostoru věnovanému jednotlivým tematickým kategoriím jsou v příspěvcích o regionech ve srovnání obou sledovaných relací výrazné.

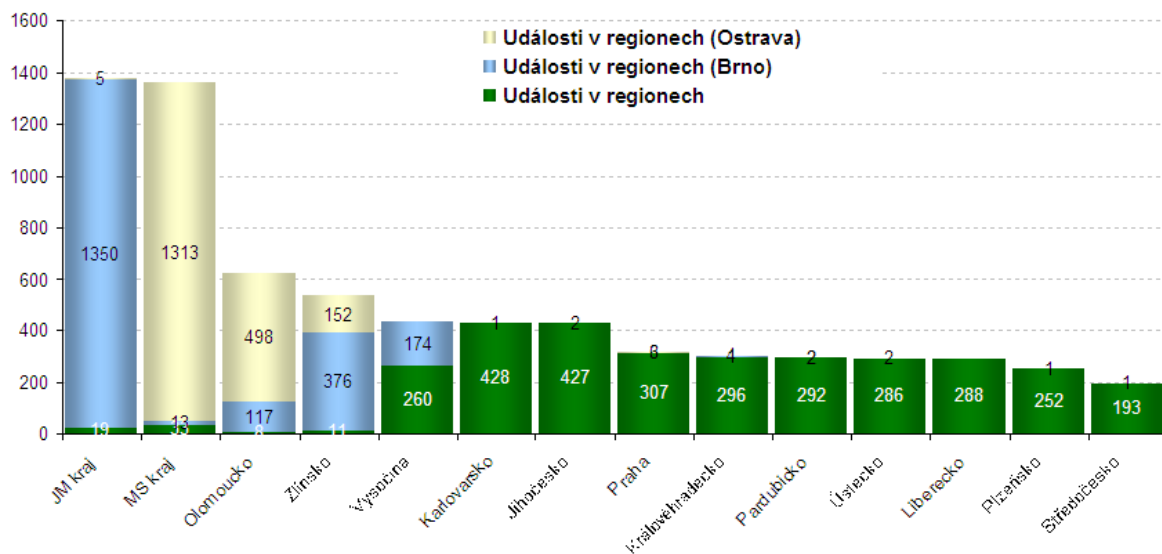
Graf 16: Srovnání tematické agendy zpravodajství o regionech (Události × Tel. noviny)

Základní osu regionálního zpravodajství zajišťuje ČT prostřednictvím relací produkovaných a vysílaných v televizních studiích v Praze, Ostravě a Brně. Pokrytí jednotlivými redakcemi se přesně nekryje s hranicemi regionů, Na Olomoucku a Zlínsku se setkává vysílání brněnského studia s ostravským, na Vysočině pražského studia s brněnským.

Graf 17 ukazuje, že počet příspěvků o Jihomoravském kraji (1374) a Moravskoslezském kraji (1359) ve vysílání všech tří regionálních relací ČT byl v roce 2009 obdobný. 66 % příspěvků brněnské relace se týkalo Jihomoravského kraje, 18 % Zlínského, 9 % Vysočiny a 6 % Olomoucka. Ostravské studio se v 66 % reportáží zaměřilo na Moravskoslezský kraj, ve 25 % na Olomoucký a v 8 % na Zlínský kraj. Pražský pořad odvysílal nejvyšší podíl příspěvků o Karlovarském a Jihočeském kraji (14 %), Středočeskému kraji se pražské studio věnovalo nejméně (6 %).

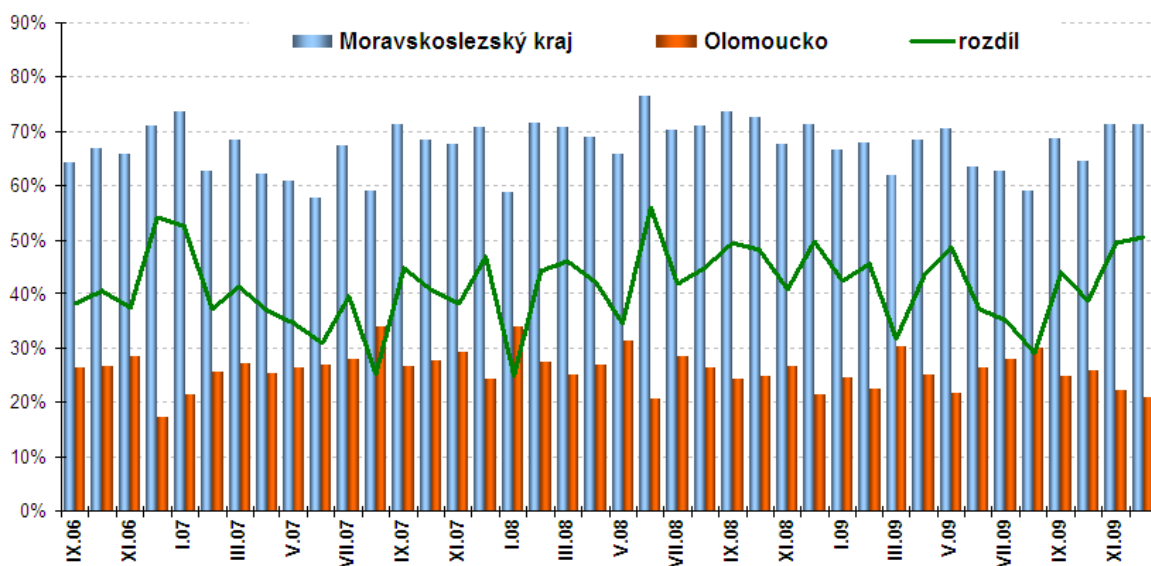
Graf 17: Pokrytí krajů v pořadech regionálního zpravodajství ČT

Poznámka: Do analýzy regionálních zpravodajských relací, kterou prezentuje Graf 17, jsou zahrnuty pouze ty kraje (příp. sídelní oblasti v těch krajích), kterým je věnována převážná část příspěvku. Praha tak mohla být například okrajově zmíněna ve většině příspěvků o Středočeském kraji, tento fakt se však do výsledku nepromítne. Záměrem tohoto metodického pravidla bylo akcentovat aspekt relevance ve zpravodajství.

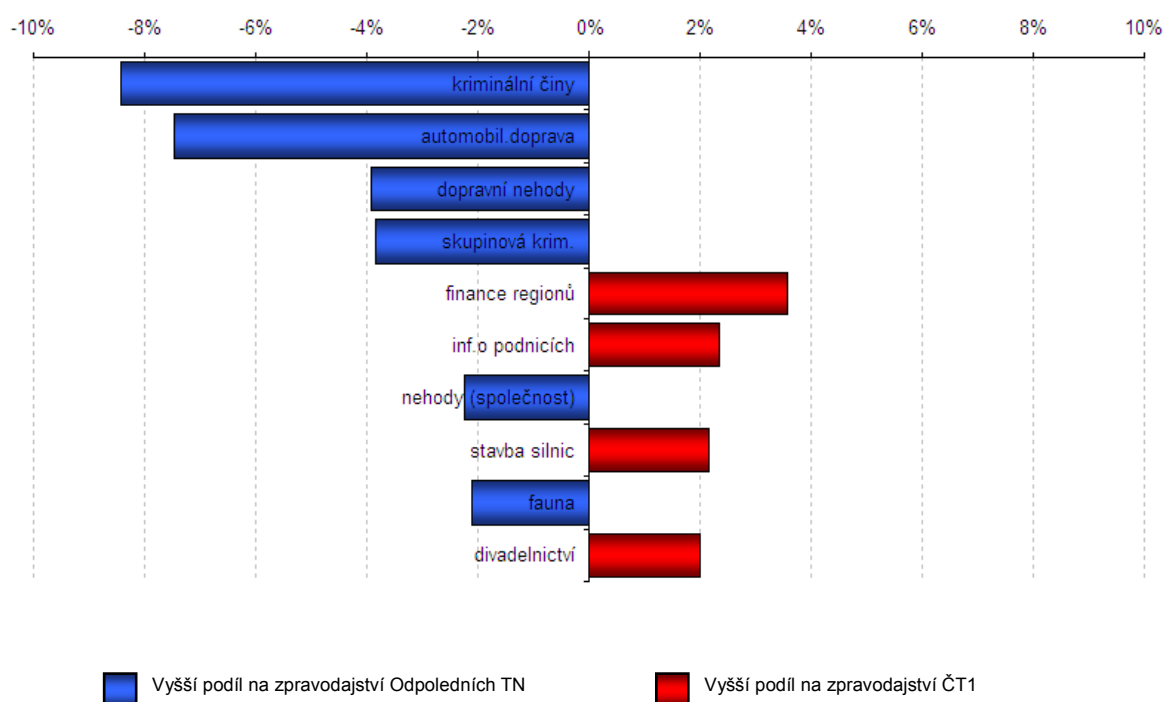
V průběhu roku 2009 dosáhl rozdíl v pokrytí Moravskoslezského a Olomouckého kraje ve vysílání z Ostravy nejnižších hodnot v březnu a v srpnu (32, resp. 29 %). V těchto měsících byl také Olomoucký kraj zastoupen ve vysílání nejvýrazněji, když byl hlavním prostorem 30 % příspěvků. V ostatních měsících do srpna kolísal rozdíl v pokrytí dvou hlavních „spádových“ krajů ostravského studia v pásmu 35–42 %. Od srpna došlo k nárůstu rozdílu v pokrytí obou krajů až na 51 % v prosinci, kdy Olomouckému kraji byla věnována pětina příspěvků (21 %).

Graf 18: Vývoj vyváženosti pokrytí Moravskoslezského kraje a Olomoucka v Reportu a Událostech v regionech (Ostrava)

Graf 19 porovnává tematickou strukturu regionálního zpravodajství České televize a TV NOVA (Odpolední Televizní noviny). Zpravodajství privátní stanice se výrazně častěji než veřejnoprávní médium věnovalo divácky atraktivním tématům, jako jsou individuální kriminalita, aktuální dopravní situace, dopravní nehody a skupinová kriminalita. Regionální zpravodajství České televize častěji informovalo o problematice financování regionálních projektů, situaci v konkrétních podnicích a výstavbě silnic.

Graf 19: Rozdíly v tematické agendě regionálních relací ČT1 a TV NOVA – tematické aspekty

6. Politické zpravodajství

Analýza politického zpravodajství je prováděna na úrovni „výpovědí“. Každá jednotlivá výpověď o konkrétním politikovi nebo politické straně je analyzována samostatně. Sledovány jsou přitom následující atributy:

- subjekt (politik nebo strana)
- tematická souvislost (s čím je subjekt spojován)
- kontext výpovědi (jak byl daný subjekt ve výpovědi představen?)
- výslovné hodnocení (jak byl daný subjekt výslovně hodnocen)
- původce výpovědi (Kdo je původcem informace, případného hodnocení a kontextu výpovědi o subjektu. Původcem hodnocení přitom nemusí být reportér. Hodnocení může pocházet od politického odpůrce, obyvatel, expertů apod. Například: analytici mohou kritizovat důchodovou reformu připravenou ministrem financí)

V jednom příspěvku tak může být analyzováno více výpovědí o stejném politikovi (nebo politické straně), a to v tom případě, že se některá ze složek výpovědi změní.

Jednotlivé tematické souvislosti jsou slučovány do nadřazených kategorií:

- informace o programově politických postojích/krocích (Například hospodářská politika, zdravotnictví, školství, rodinná politika ...)
- mezistranická témata (Informace o vzájemných vztazích, jednáních, střetech s partnery z ostatních politických stran)
- vnitrostranická témata (Informace o personálních záležitostech, stranických financích, sjezdech, stranických volbách ...)
- personální témata (Pouze v tom případě, je-li subjektem konkrétní politik. Například informace o vzdělání, zdravotním stavu, osobnostních vlastnostech ...)

Politické zpravodajství je senzitivní. Strany se navzájem podezírají z lepšího mediálního obrazu v důsledku nadstandardních vztahů s médii. Současně se samy snaží získat výhodu s cílem vylepšit svůj mediální obraz. Tato snaha je pochopitelně zcela legitimní.

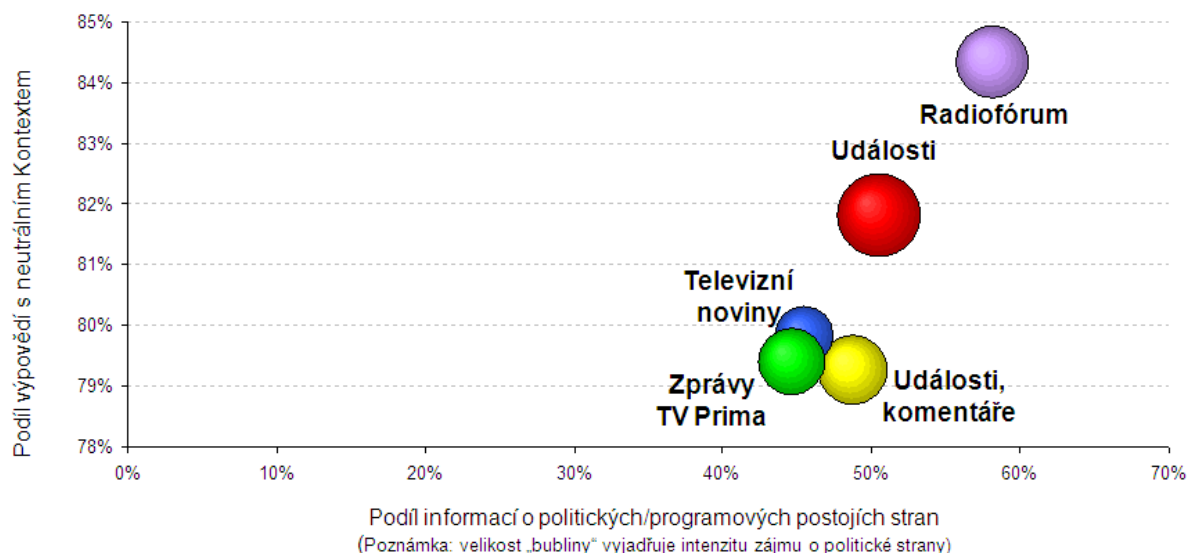
Na druhé straně stojí požadavek odstupu a neutrality média od popisovaných skutečností, a tedy i od politiků (platí pro zpravodajství, v publicistických pořadech se naopak očekává vyjádření názoru). To je chápáno jako základní kvalitativní požadavek a současně maxima profesionální žurnalistiky.

Kombinací výše popsaných atributů je možné sestavit „poziční mapu“ jednotlivých stran ve zpravodajství. Poziční mapa ukazuje tři základní kvality zpravodajství o politických stranách:

- neutralita zpravodajství (podíl kontextově neutrálních výpovědí na celkovém počtu výpovědí o politické straně) – kolmá osa Y
- věcnost výpovědí (podíl informací o programově politických postojích/krocích na celkovém množství informací o politické straně) – vodorovná osa X
- intenzita zájmu o politickou stranu (počet výpovědí o politické straně) – reprezentuje velikost „bubliny“

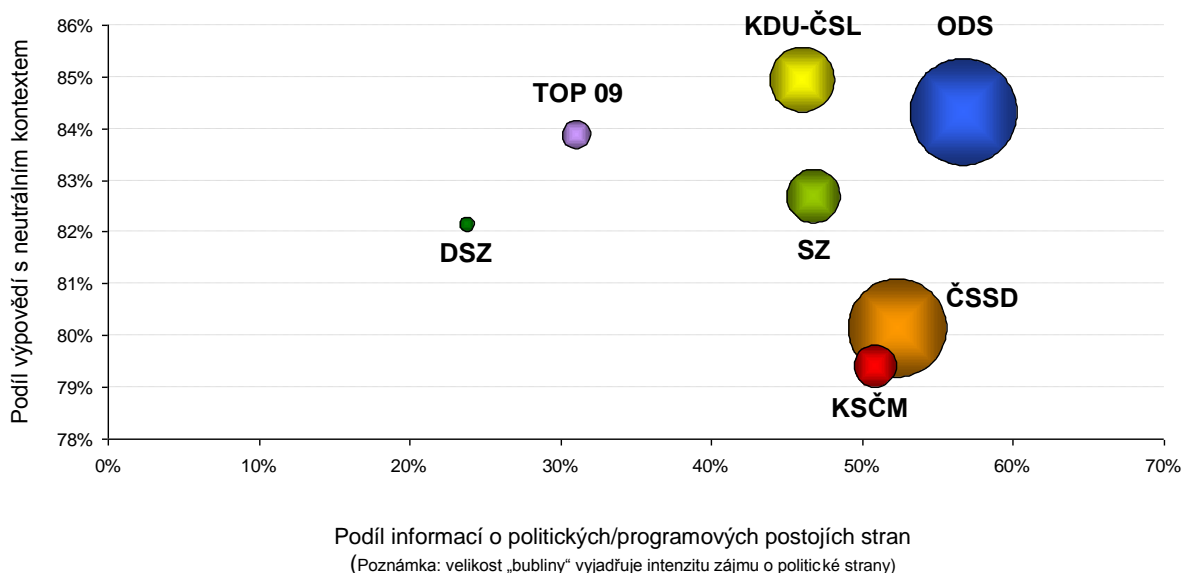
Radiofórum v roce 2009 prezentovalo politické strany s nejvyšším podílem referencí programového charakteru a s nejvyšší mírou neutrality. S nejnižší mírou neutrality referovaly o politických subjektech Události, komentáře. Zprávy TV Prima věnovaly nejmenší prostor informacím o faktické politice. Události se z hlediska míry zastoupení zpráv programového charakteru a podílu neutrality při prezentaci politických stran umístily na druhé příčce za Radiofórem.

Graf 20: Srovnání míry neutrality prezentace politických stran a podílu výpovědí o programově politických postojích/krocích – srovnání relací

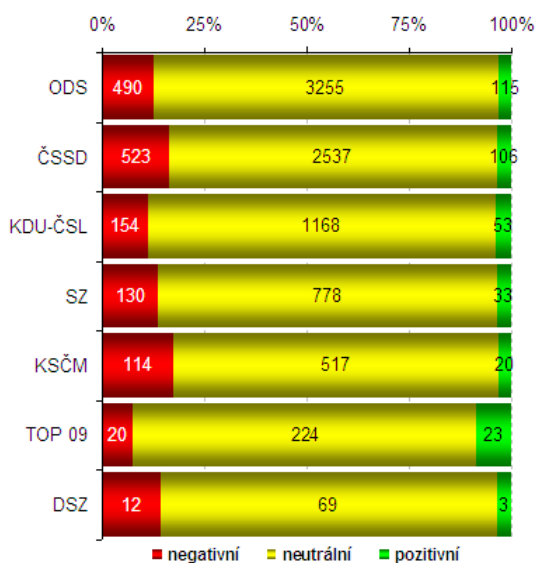

S nejnižší mírou neutrality byly v Událostech prezentovány KSČM a ČSSD. Naopak s nejvyšší mírou neutrality byly zmiňovány KDU-ČSL a ODS. ODS a ČSSD byly prezentovány s nejvyšším podílem programově politických postojů/kroků. S nejmenším podílem výpovědí týkajících se věcně politického obsahu byly přestaveny oba nové politické subjekty na české politické scéně DSZ a TOP 09, u kterých převážily informace vnitrostranického charakteru.

Graf 21: Srovnání míry neutrality prezentace politických stran a podílu výpovědí o programově politických postojích/krocích (Události)

Graf 22: Četnost výpovědí o parlamentních stranách a kontext hodnocení (Události)

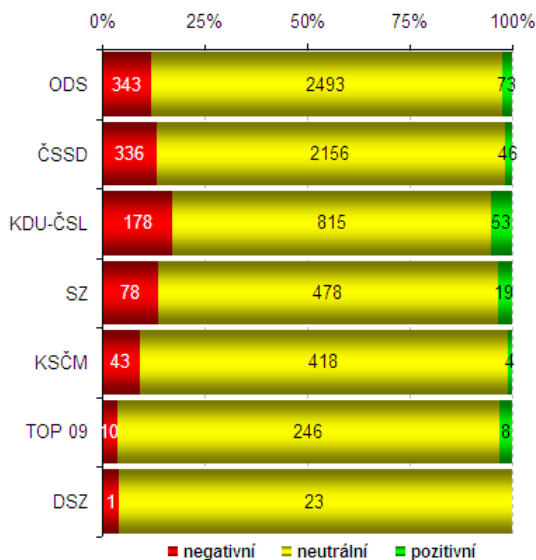
Ochota místopředsedů Jiřího Dolejše a Čeňka Miloty lobbovat za změnu loterijního zákona výměnou za milionový úplatek negativně ovlivnila prezentaci KSČM v Událostech, která se stala stranou s nejvyšším podílem negativních výpovědí (18 %).

ČSSD byla prezentována v Událostech s vyšší mírou negativních výpovědí (17 %) než ODS (13 %). Na této skutečnosti se podílely aféra kolem senátora Vladimíra Drymla, kauza Miloslava Mrštiny, nespokojenost s kontroverzním Davidem Rathem, Vyšehradská výzva nespokojených členů ČSSD a názorový kotrmelec při hlasování o rozpuštění poslanecké sněmovny.

Na vysokém podílu negativity při prezentaci DSZ se podílely neúspěch ve volbách do Evropského parlamentu a nesouhlas s umístěním Olgy Zubové na kandidátku ČSSD do podzimních parlamentních voleb.

S nejnižším podílem negativních referencí a vysokým podílem pozitivity byla v Událostech zmiňována nově vzniklá TOP 09. Pozitivní konotace byly spojovány s osobou Karla Schwarzenberga a výzkumy volebních preferencí.

Graf 23: Četnost výpovědí o parlamentních stranách a kontext hodnocení (Radiofórum)

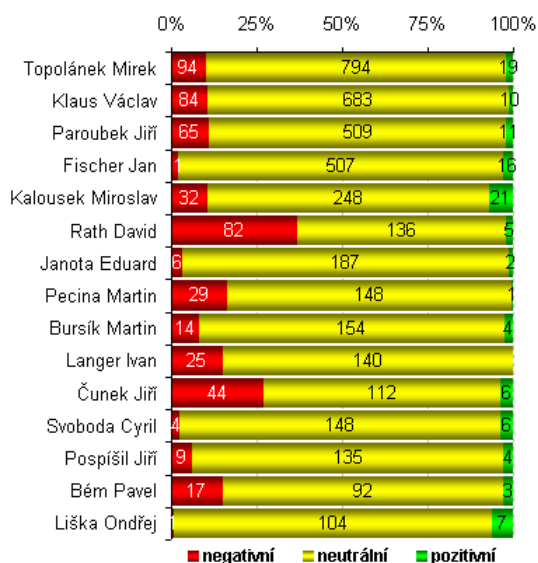

Za nejvyšším podílem negativních referencí o KDU-ČSL v Radiofóru (17 %) stály lednová rezignace Jiřího Čunka na posty vicepremiéra a ministra pro místní rozvoj a rozkol ve straně po volbě Cyrila Svobody předsedou, který eskaloval odchodem členů do nově vzniklé TOP 09.

Obraz Strany zelených poškodilo březnové vyloučení stranických rebelů Olgy Zubové, Věry Jakubkové, Dany Kuchtové a Martina Čáslavky ze strany a lednový odchod Džamily Stehlíkové z postu ministryně pro lidská práva.

Kontroverzní informace o aféře sociálně-demokratického senátora a vicehejtmana královehradeckého kraje Vladimíra Drymla a dotace na nevěstinec Miloslava Mrštiny z doby vlády se podílely na negativních informacích o ČSSD.

Graf 24: Hitparáda politiků podle četnosti výpovědí a kontextu prezentace (Události)

Nejčastěji prezentovanými politiky v roce 2009 se v Událostech stali Mirek Topolánek, prezident Václav Klaus a Jiří Paroubek. S nejvyšším podílem negativních výpovědí byl v Událostech prezentován hejtman Středočeského kraje a poslanec David Rath (37 % výpovědí s negativní konotací). Nesouhlas spolustraníků vyvolalo jeho zařazení na kandidátku ČSSD, terčem kritiky se stalo jeho agresivní vystupování, billboardová kampaň zaplacená z peněz kraje, vydražení unikátní miniaturny za 17,5 milionu korun a postoj vůči rozhodnutí soudu ohledně placení zdravotních poplatků.

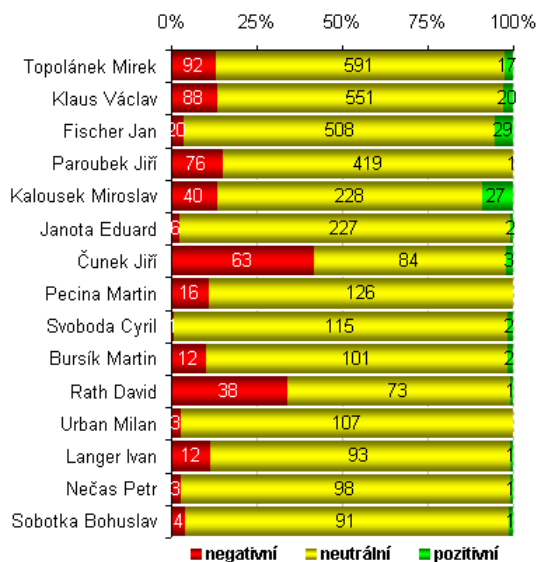
Prezentaci Jiřího Čunka negativně ovlivnily jeho lednová rezignace z postu ministra pro místní rozvoj a vicepremiéra a prohlášení ministryně spravedlnosti o znovutevření jeho kauzy.

S vysokým podílem negativity byli zmiňováni ministři vnitra Ivan Langer a Martin Pecina a pražský

primátor Pavel Bém. Pozitivní výpovědi o Miroslavu Kalouskovi se týkaly jeho působení na postu ministra financí.

Premiér Jan Fischer a předseda Strany zelených Ondřej Liška byli zmiňováni s převahou pozitivních výpovědí nad negativními. Prezentace ministra financí Eduarda Janoty a předsedy KDU-ČSL se nesly v neutrálním duchu.

Graf 25: Hitparáda politiků podle četnosti výpovědí a kontextu prezentace (Radiofórum)

Radiofórum s nejvyšším podílem negativních výpovědí představilo Jiřího Čunka (42 % výpovědí v negativním duchu) a Davida Ratha (34 % negativních výpovědí).

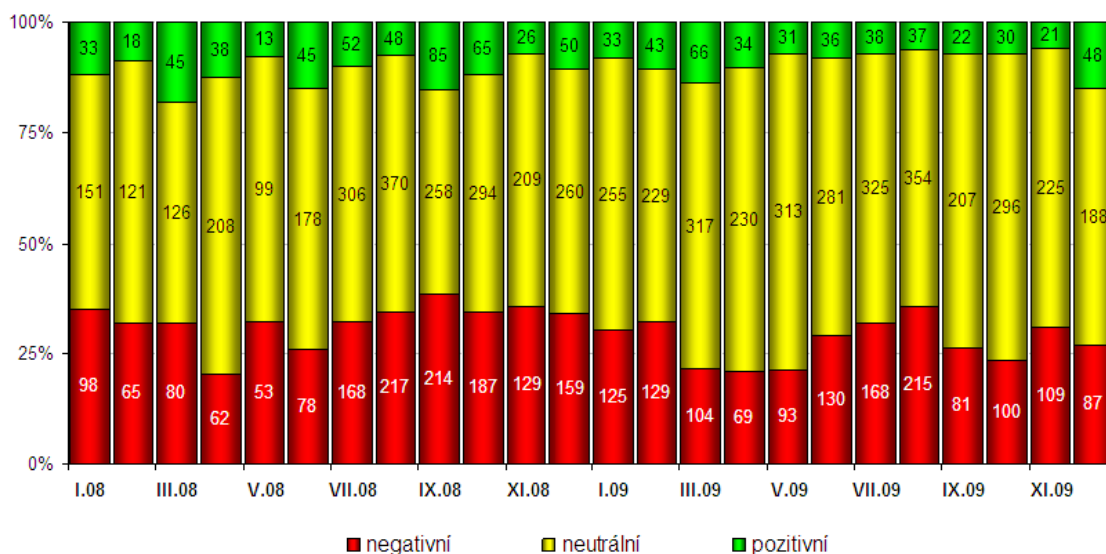
Jan Fischer, Eduard Janota, Cyril Svoboda, Milan Urban, Bohuslav Sobotka a Petr Nečas byli v Radiofóru zmiňováni převážně v neutrální rovině.

7. Ekonomické zpravodajství

Do ekonomického zpravodajství jsou jednak zahrnovány příspěvky, které se týkají makroekonomické situace České republiky, jednak příspěvky, ve kterých jsou popisovány podniky nebo branže. Není přítom podmínkou, aby se celý příspěvek týkal ekonomiky. Rozhodující je přítomnost makro nebo mikroekonomického tématu na prostoru alespoň 5 vteřin.

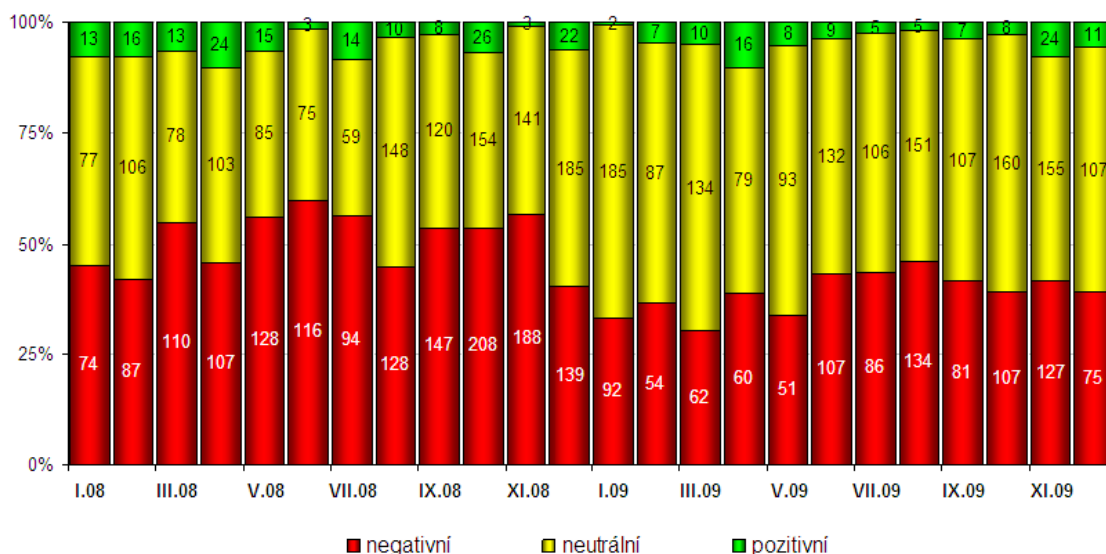
Graf 26 ukazuje, že podíl negativní prezentace podnikového sektoru v roce 2009 v Událostech po poklesu v březnu až květnu na 21 % od června opět rostl a kulminoval v srpnu, kdy 35 % výpovědí o podnikové sféře mělo negativní konotaci. V posledních čtyřech měsících roku 2009 došlo opět k poklesu podílu negativních výpovědí oproti srpnovému maximu. Celkově byl obraz podnikové sféry v roce 2009 ve srovnání s rokem 2008, ve kterém vypukla finanční krize, pozitivnější.

Graf 26: Vývoj prezentace podnikové sféry (Události)

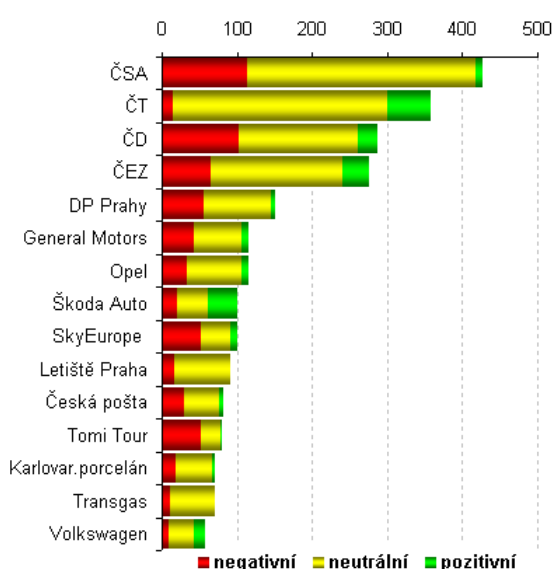

Obecně lze konstatovat, že podíl negativity v prezentaci podnikové sféry je v případě zpravodajství privátních stanic vyšší než v relacích veřejnoprávních médií, příčinou vyšší míry nepříznivě vyznívajících referencí je především intenzivnější pozornost, kterou věnuje zpravodajství TV NOVA a TV Prima nehodám, neštěstím na železnici a kriminalitě vůči hospodářským subjektům. Obdobný trend jako v případě Událostí vykázalo i ekonomické zpravodajství Televizních novin – míra negativních informací o podnicích v roce 2009 kulminovala v srpnu 2009 (46 %), v prosinci došlo k poklesu na 39 %.

Graf 27: Vývoj prezentace podnikové sféry (Televizní noviny)

Graf 28: Počet výpovědí a kontext hodnocení vybraných podniků (Události)

ČSA, Česká televize a České dráhy byly v roce 2009 nejčastěji prezentovanými hospodářskými subjekty v Událostech. České aerolinie se dostaly do zájmu pozornosti ve spojitosti s nepříznivými hospodářskými výsledky, vyhlášenou a nakonec neuskutečněnou privatizací, výměnou vedení společnosti, změnou dozorčí rady, vyjednáváním o snížení platů, plánovaným snížením zaměstnanců a rozprodejem majetku.

Při referování o České televizi se pozitivní informace týkaly přínosu nového burzovního zpravodajství pro diváky, udělení deseti cen Elsa, z toho dvou pro zpravodajství a udělení novinářské Křepelky pro Antonína Bruštíka. Kritiku si ČT vysloužila za stažení předvolebního spotu Národní strany.

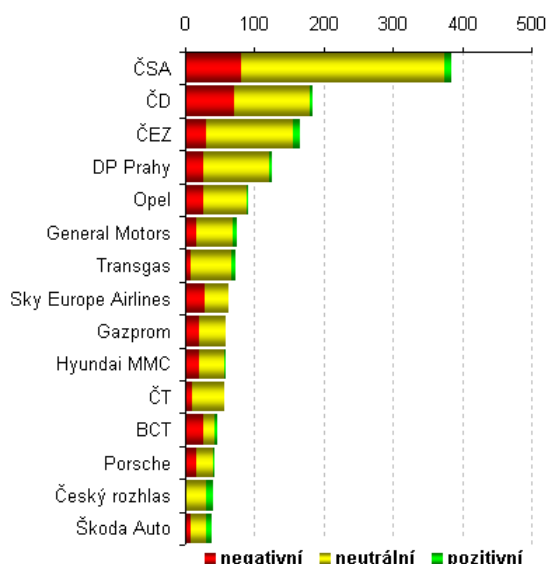
Dopravní podnik hlavního města Prahy byl kromě dopravních nehod zmiňován ve spojitosti s hrozící stávkou a zainteresovaností v projektu Opencard.

Americká automobilka General Motors byla prezentována v souvislosti s nepříznivou situací, vládní pomocí a snahou odprodat jednotlivé divize investorům. V případě automobilky Opel došlo k jednání o prodeji konsorciu Magna International a Sberbank, které však německá vláda odmítla.

Krach, odebrání licence, dluhy zaměstnancům i za prodané letenky a vyhlášení konkursu stálo za nejvyšším podílem negativních referencí (53 %) u letecké společnosti SkyEurope Airlines.

Zavedení pobídek automobilovému průmyslu v Německu dopomohlo zejména v první polovině roku ke zvýšené poptávce po modelech automobilky Škoda Auto.

Graf 29: Počet výpovědí a kontext hodnocení vybraných podniků (Radiofórum)

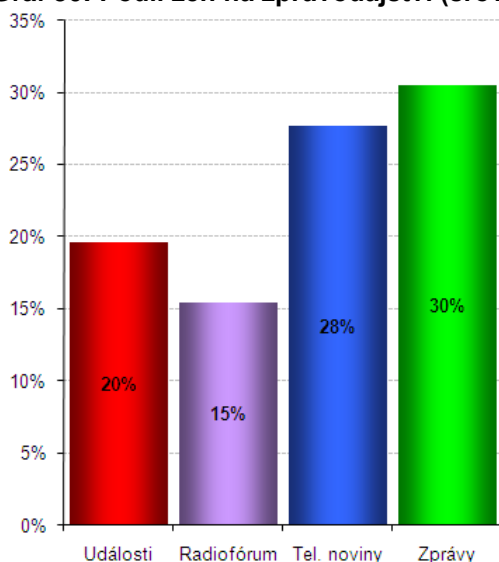
Prezentaci hospodářské sféry v Radiofóru dominovaly informace o Českých aeroliniích, následované referencemi o Českých drahách a ČEZ. V TOP 15 nejprezentovanějších podniků se zejména kvůli lednové plynové krizi umístily i Transgas a Gazprom. Relace reflektovala spuštění výroby v nošovické autoomobilce Hyundai i vyjednávání s odbory o pracovních podmínkách.

S nejvyšším podílem negativních výpovědí byla stejně jako v případě Událostí prezentována SkyEurope Airlines (46 % výpovědí s negativní konotací).

8. Gender, minority

Mediální zpravodajství může podporovat, nebo naopak rozrušovat stereotypy v myšlení majoritní veřejnosti o menšinách (počítejme mezi ně v rámci mediální reality i ženy). Při nezastupitelné roli médií při odstraňování genderových stereotypů, které jsou elementárním faktorem pro nerovnoprávné postavení žen a mužů, z myšlení lidí, lze na základě analyzovaných dat ilustrovat, jak svou funkci média v dané oblasti plní.

Graf 30: Podíl žen na zpravodajství (srovnání hlavních zpravodajských relací)

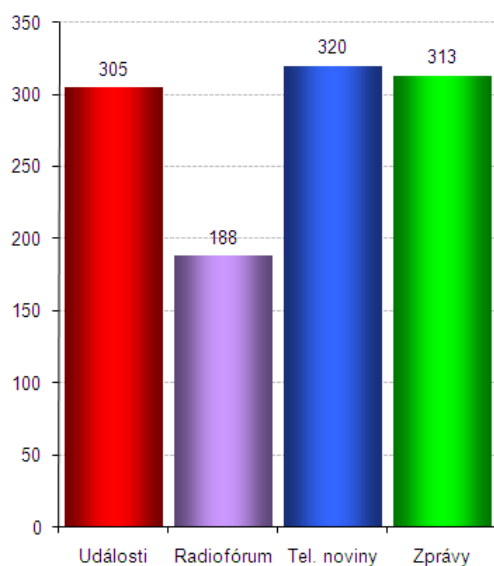

Prezentace žen v médiích neodpovídá jejich podílu na populaci. To je dáno především nižší mírou zastoupení žen v rozhodovacích pozicích a špičkové politice. V hlavních zpravodajských relacích veřejnoprávních médií je dlouhodobě, a rok 2009 nebyl z tohoto pohledu výjimkou, zastoupeno relativně méně ženských akterek než v pořadech TV NOVA a TV Prima.

Míra zastoupení žen se v médiích veřejné služby dlouhodobě pohybuje v pásmu 15–20 %, což potvrzují i hodnoty roku 2009, kdy Radiofórum se ocitlo na spodní hranici a Události na horní hranici tohoto intervalu. V roce 2009 podíl žen ve Zprávách TV Prima dosáhl hranice 30 %, v Televizních novinách 28 %.

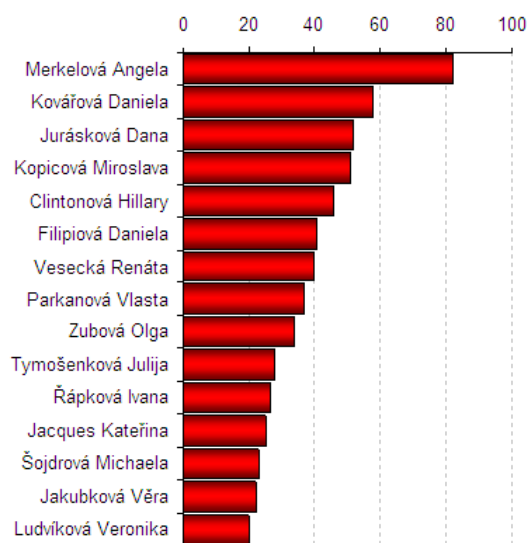
Vyšší prostor věnovaný ženám ve zpravodajství privátních stanic je dlouhodobým jevem. Pro správnou interpretaci je nutné si uvědomit, že podíl žen na zpravodajství je jednoznačně svázán s tematickou strukturou relací a relevancí témat. Z hlediska role ve společnosti prezentují TV NOVA a TV Prima ženy v pozicích s nižším společenským statutem (privátní role, oběť, pachatel, žena v podřízené pozici), což je dáno především odlišnou tematickou strukturou zpravodajství privátních médií, než je tomu v rámci relací ČT a ČRo1.

Graf 31: Počet různých žen ve zpravodajství (srovnání hlavních zpravodajských relací)

Nejnižší počet různých ženských představitelk zmínilo ve své relaci Radiofórum. Události, Televizní noviny prezentovaly ve svém zpravodajství srovnatelný počet různých žen na hranici statistické významnosti.

Graf 32: Hitparáda nejpopsivanějších žen (Události)

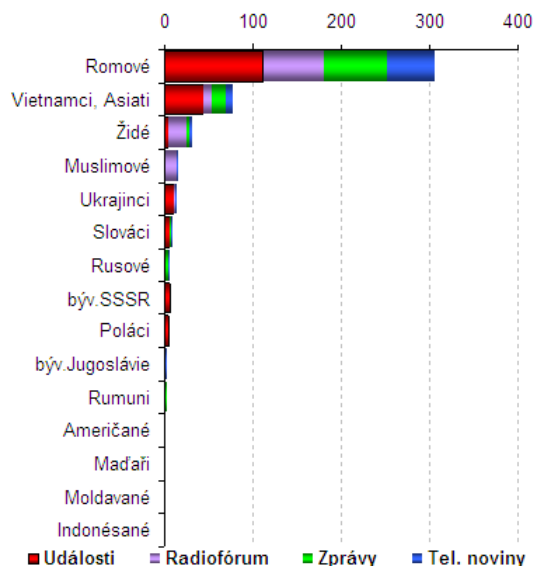

Nejčastěji zmiňovanou ženou v Událostech se v roce 2009 stala německá kancléřka Angela Merkelová. Zájmu o její osobu napomohly i volby do německého spolkového sněmu, ve kterých zvítězil blok CDU/CSU, v jehož čele stojí. Novela trestního zákoníku, kauza ústeckého krajského zástupce Jiřího Křivance a prohlášení o znovuotevření kauzy Čunek napomohlo zvýšenému zájmu Událostí o ministryni spravedlnosti Danielou Kovářovou. Zájem o ministryni zdravotnictví Danu Juráskovou a její předchůdkyni Danielu Filipiovou byl spojen s prasečí chřipkou, zajištěním vakcín proti ní a placením zdravotnických poplatků. Ministryně školství Miroslava Kopicová se nejčastěji vyjadřovala k zavedení státních maturit a skandálu na právnické fakultě ZČÚ v Plzni. Jednání o nasazení českých vojenských sil v zahraničí a zejména v Afghánistánu dominovalo prezentaci

bývalé ministryně obrany Vlasty Parkanové. Mezi nejčastěji zmiňované ženy v Událostech se vklínily i bývalé kolegyně z poslaneckých lavic za Stranu zelených Kateřina Jacques, Věra Jakubková a zejména Olga Zubová, která se stala předsedkyní nově vzniklé Demokratické strany zelených. Primátorka Chomutova Ivana Řápková se do podvědomí diváků zapsala tvrdým bojem proti nepříznivým občanům a informacemi o možnosti odebrání titulu získaném na plzeňské právnické fakultě.

Ze zahraničních představitelk se v žebříčku umístily ještě ministryně zahraničí USA Hillary Clintonová a ukrajinská premiérka Julija Tymošenková.

Graf 33: Hitparáda nejčastěji prezentovaných etnik

Romové byli před Vietnamci nejčastěji prezentovaným etnikem hlavního zpravodajství elektronických médií. V největším počtu příspěvků zmiňovaly obě menšiny Události před Zprávami TV Prima. O dění v židovské a muslimské komunitě referovalo s vyšší intenzitou než ostatní relace Radiofórum. Události se ve svém zpravodajství častěji zabývalo problémy Ukrajinců, Slováků, Poláků a občanů pocházejících z území bývalého Sovětského svazu.

Žhářský útok na romskou rodinu ve Vítkově, příspěvky o zdravotním stavu popálené Natálky, zvýšený zájem Romů a celých rodin o azyl v Kanadě a nešťastná nehoda při koupání romského chlapce, kvůli které se do Prahy sjeli Romové z různých koutů Evropy byla hlavní témata příspěvků, ve kterých byla zmíněna romská komunita.

Vietnamci byli ve zpravodajství nejčastěji zmiňováni ve spojitosti s projektem českého ministerstva vnitra „Dobrovolné návraty“, primárně určeném pro všechny cizince, kteří v České republice ztratili práci a dále zde setrvávají, v jehož rámci mohli získat bezplatnou letenku na cestu domů. Dalším tématem spojeným s vietnamskou komunitou byly zásahy policie proti hydroponním pěstírnám konopí a černým jatkám.

V lednu 2010 zpracoval Media Tenor, spol. s r.o.

hotline@mediatenor.cz | <http://www.mediatenor.cz/> | tel./fax +420 596 126 126
U Tiskárny 9, 702 00 Ostrava, Česká republika

Tento dokument obsahuje všechna podstatná zjištění výzkumu. Pokud však některou informaci postrádáte, připravíme vám ji na požádání. Budeme rádi za jakékoliv další náměty.